Гүрэндэ түрүүшын 1 миллион пүүд тараан тушаагдаба

Нүхэд механизаторнууд, колхозн‌игууд, совхозуудай худэлмэришэд! Комбайн, жаткануудаа бүтээсэ этэйгээр хүдэлгэжэ, таряа хуряалгаяа түргэдхэе. Тоог дээрэ ороһон таряа тэрэ доронь сэбэрлэжэ, гүрэндэ тушааха, үрэһэндэ хааха хэрэгтэй

* * *

1963 оной сентябриин 2-ой мэдээгээр республикын хоз, совхозууд гүрэнэй амбаарта 1.106.625 пүүд а оруулба. Тиигэжэ республикамнай гүрэндэ та- тушааха социалис уялгаяа 13 процент дүүргэбэ. лэй 5 хоногой туршада бэлэдхэлэй пунктда 78 центнер тараан тушаагдаа. Таряа тушаалгаар ын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй хынууд түрүүлжэ ябана. Түнхэнэй, Кабанскын авленинүүдэй колхоз, совхозууд гээгдэлдэ оронхой. Нүхэдүүд! Таряа тушаалгаяа хурдадхая.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 208 (10269) | 1963 оной сентябриин 3, вторник | Сэн 2 мүнгэн

публикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ таряа даха, тушааха социалис уялгануудай дүүргэлтэ

1963 оной сентябриин 2-ой мэдээн

(ПРОЦЕНТЭЭР).			(ПРОЦЕНТЭЭР)		
управлени		21,0	Хориин	»	11,4
-Үдын	»	19,9	Баргажанай	»	10,6
ын	»	14,5	Кабанскын	»	2,0
-Шэбэрэй	»	13,1	Түнхэнэй	»	0,9

публикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын, л бэлэдхэлгын, намарай паар хахалалгын ябаса

1963 оной сентябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...влени, ...імаг	Тараанай бүхыдөө хадагдаһаниинь	Тэрэнһээ суглуулагдажа сохигдоһониинь	Намарай паарай хахалагдаһаниинь	Сабшалангай бүхыдөө сабшагдаһаниинь	Үбһэнэй һурилэгдэжэ абтаһаниинь	Силосэй бүхыдөө дарагдаһаниинь
жанай	30	19	3	70	65	26
	38	41	7	78	60	27
скын	24	14	14	97	87	55
ын	27	56	3	73	58	11
-Шэбэрэй	31	48	6	82	85	22
эй	16	38	17	78	60	42
-Үдын	20	75	6	82	49	22
ын	33	34	4	74	45	30
ын	—	—	—	73	52	—

Таряа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ

Августын 30-да Харлангай таряа бэлэдхэлгын пунктда түсэбэй ёһоор хараалагдаһан 12 мянган центнер орооһоной һүүлшын хэмжээн абаашагдажа тушаагдаба. Һүүлэй мэдээгээр эндэ үшөө 200 центнер эрхим шанартай орооһон тушаагдажа, түсэбһөө гадуур 6 мянган центнер тушааха гэһэн социалис уялгын тоодо оруулагдаба.

Илангаяа Николай Петрович Куртошиной хүтэлбэрилдэг 3-дахи бригада бусадһаа ехэ орооһо худалдаа. Тус бригада Харлангай пунктда 4183 центнер таряа абаашаа.

Мүнөө гүрэндэ орооһо тушаалга үргэлжэлһөөр.

Б-Ц. Эрдынеев,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой бухгалтер.

Н. С. Хрущев Югославида айлшалһаар

ЗАГРЕБ, сентябриин 1. ТАСС-ай корреспондентнүүд Д. Бочаров, И. Титов гэгшэд мэдээсэнэ:

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, Югославиин коммунистнуудай Союзай генеральна секретарь, Югославиин Социалис Федеративна Республикын президент Иосип Броз Тито, Хорватиин Социалис Республикын ниислэл Загреб мүнөөдэр ерэбэ.

Словениин, Хорватиин хилэ дээрэ байдаг Оточец город хүрэтэр Н. С. Хрущевые олон хүнүүд үдэшэжэ ерэбэ. Тэрэ тоодо Словениин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай секретарь, Югославиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай гүйсэдкомой гэшүүн М. Маринко, Югославиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай гүйсэдкомой гэшүүн Ф. Лескошек болон Словениин Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд Н. С. Хрущевтой ерэлсэһэн байна.

Н. С. Хрущевые Оточец городто угтахаяа Хорватиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай секретарь, Югославиин коммунистнуудай союзай ЦК-гай гүйсэдкомой гэшүүн В. Бакарич, Хорватиин правительствын толгойлогшо М. Шпиляк болон бусад тусхай тушаалтай хүнүүд ерэбэ.

Оточец городто ойро зуура тогтоһоной һүүлээр айлшад Загреб ошоо. Ороной хоёрдохи ехэ городойнь ажаһуугшад совет ехэ айлшаниие, өөрынгөө президентые баяр баясхалантайгаар угтаба.

Югославиин Социалис Федеративна Республикын вице-президент А. Ранкович, Югославиин тусхай тушаалтай бусад хүнүүд, Советскэ правительствын толгойлогшые үдэшэжэ ябаһан КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Андропов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Москвагай горкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградай промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиков, СССР-һээ Югославида байдаг элшэн сайд А. М. Пузанов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Европын табадахи таһагые даагша С. Т. Оставин болон бусад хүнүүд Н. С. Хрущевтой, Иосип Броз Титотой сугтаа Загреб ерэлсээ.

ЗАГРЕБ, сентябриин 2. ТАСС-ай корреспондентнүүд Д. Бочаров, И. Титов гэгшэд мэдээсэнэ:

Н. С. Хрущев, И. Броз Тито, тэдэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүд үсэгэлдэр үдын хойно Моши Пиядо гэгшын нэрэмжэтэ хүдэлмэришэнэй университет, органическа химиин комбинат ошожо хараба.

Хүдэлмэришэнэй университедэй хүтэлбэрилэгшэ Стоянка Оралица һургуули тухайгаа айлшадта хөөрэжэ үгөө.

Н. С. Хрущев университедэй ажал, һуралсалайнь хэды шэнээн саг соо үргэлжэлдэг тухай һонирхобо.

Удаалуулан Н. С. Хрущев, органическа химиин комбинадай барилга хараһан байна. Ашаглалгада оруулагдаад байхадань эндэ жэлдээ 38,5 мянган тонно химическэ продукт, тэрэ тоодо 15 мянган тонно полиэтилен гаргагдаха.

Совет ехэ айлшан заводой лабораторинууд соо орожо, комбинадай хүтэлбэрилэгшэдтэй, инженернүүдтэй хөөрэлдөө. Тиигээд комбинадһаа мордохынгоо урда тээ Н. С. Хрущев, Иосип Броз Тито хүндэтэй айлшадай дэбтэртэ гараа табиба.

Хорватиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай секретарь В. Бакарич Советскэ правительствын толгойлогшын хүндэлэлдэ үдэшэлэн сайлалга хээ.

Н. С. Хрущев, Иосип Броз Тито, тэдэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүд тусхай поездоор Загребһээ үдэшэлэн орой Белград ошобо.

Велен городто болоһон митингдэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэһөө

Арадай засагай жэлнүүдэй туршада өөрынгөө газар дээрэ бэелүүлһэн зүйлнүүдээрээ югослав арад омогорхохо ёһоороо омогорхоно гэжэ Н. С. Хрущев Велен гэдэг шахтёрнуудай городто августын 30-да болоһон митингдэ мэдүүлээ. Хүдэлмэришэн ангиин, техническэ интеллигенциин хүсөөр хэдэн арбаад фабрика, заводууд бодхоогдоо. Тиигэжэ металлургиин, машина бүтээлгын, судна бүтээлгын предприятинууд, станок бүтээдэг заводууд, химическэ предприяти болон электростанцинууд баригдаһан байна.

Арадай баялигые арьбадхахын, хүн зоной ажана байдалые улам улам һайжаруулхын түлөө оролдохотойгоо хамта эдэ бүтээһэн бүхы зүйлнүүдээ дайн байлдаанай аюулһаа хамгаалхын, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө оролдохо ёһотойбди гэжэ нүхэр Хрущев үргэлжэлүүлбэ. Дэлхэйн термоядерна дайе сарахын, эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэхэ гээшэ мүнөөнэй үе сагай тон шухала, һайн һайхан уг зорилготой хэрэг болоно гээд Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ тэмсэлдэ Югославиин Социалис Федеративна Республика Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй хамта ябана. Иигэжэ хамта тэмсэжэ байһандань совет хүнүүд ехэ хангаги байна. Энэ тэмсэлдээ бидэнэр горитой амжалтануудые туйлаабди. Үнгэрэгшэ жэлэй октябрьда тохёолдоһон Карибска далай шадарай хэрэгүүдые һанагты. Социалис оронууд, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд эндэ империалистнуудай харгые хааһан юм. Тиигэжэ империалистнууд тохёолдоһон байдалые амгалан ёһоор шиидхэхэ баатай болоо һэн.

Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна туршалгые хорихо тухай хэлсээнэй баталагдаһые һайн һайхан һаналтай бүхы хүнүүд баяртайгаар угтаа. Хэлсээнэй түрүүшын, бодото дүнгынь юуб гэхэдэ, агаарые, уһые радиактивна зүйлнүүдээр хордохо ябадалда эсэс табигдана бшуу. Туршалгануудые хорихо хэлсээнэй удха шанарынь бүришье ехэ байна. Юуб гэхэдэ арадууд уласхоорондын байдал һайжаруулха тухай эрилтэ табина. Буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ ябадалые болюулха, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо талаар бодото алхамууд хэгдэхэ аабза гэжэ арадууд хүсэнэ.

Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо хэрэгые бэелүүлхэдэ иигэжэ таатай зохид эрхэ байдал бии болоно. Москвада баталагдаһан хэлсээн түрүүшын алхам болоно гэжэ Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлбэ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо талаар үгэеэ ойлголсохоор бэлэн байһанаа США-гай, Великобританиин правительствануud харуулаа. Энээнииень тэмдэглэхэ ёһоорнь тэмдэглэнэбди. Иигэжэ саашадаашье уласхоорондын шухала асуудалнуудаар хоёр талада тааруу шиидхэбэри гаргажа болохоор гээд найдахаар. Тиигэжэ уласхоорондын шахардуу байдал һулаарулхада туһа нэмэри болохо. Уласхоорондын шанга хиналта тогтоожо, бүгэдөөрөө, хүсэлөөр буу зэбсэг хуряаха тухай үгэеэ ойлголсоо һаа ехэ удха шанартай байгаа. Иимэ алхамай хэгдээ һаань, буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ ябадал эсэслэн болюулагдаха һэн.

Мүнөөнэй үе сагта дэлхэйн дайе сараха, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гуримые бэелүүлхэ бүхы арга боломжо бии гээд дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн согсолол гаргаһан байна. Энэнь теоретическэ, бодото ехэ удха шанартай согсолол болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Иимэ согсолол яахадаа гаргагдааб гэхэдэ, дэлхэйн социалис системэ хэлэшэгүйгөөр хүгжөө, бэхижээ. Тиигэжэ дэлхэйн социалис системэ түүхын хүгжэлтые тодорхойлдог шиидхэхы хүсэн болонхой. Бүхы революционно, түрүү хүсэнүүд маанадтай хамта тэмсэнэ.

Термоядерна дайн аймшагтай бэшэ, капиталис дэлхэйн эбдэрхэй дээрэ бүри ехээр хүгжэнги общество байгуулжа болохо гэдэг политическэ ажал ябуулагшад харюусалгагүйгөөр хандана. Юумэ эзэмдэхэ, тонохо, дайн байлдаае буруушаадаг арадуудай нэрэһээ тэдэнэр хэлэхэ ямар эрхэтэйб? Өөһэдымнай яагаашье һаа хамаагүй гэһэн янза үзүүлдэг хүнүүд хэдэн миллион хүнүүдэй хуби заяагаар наадаха һэдэлгэ бү гаргаг лэ гэжэ нүхэр Хрущев мэдүүлээ.

Империализмын милитарис бүлэглэлнүүдэй хорото хэрэгүүдые обёоронгүй байжа огтолон болохогүй гээд нүхэр Хрущев хэлэһэн байна. НАТО-гой нэгэдэмэл ядерна хүсэнүүдые бии болгохо гэһэн милитаристнуудай аюул хойшолонтой аашые хараада абангүй байжа шадахагүйбди. Тиигэжэ ядерна зэбсэг саашадань тарааха, Баруун Германиин милитаристнуудай ядерна зэбсэгтэй болохо хэрэгтэнь тэдэнэр туһалха зорилго табина бшуу.

Мүнөөнэй үе сагта империалистнууд дура зоргоороо арадуудай хуби заяае шиидхэжэ шадахаяа болёо. Эзэрхэг түримхэй империалис этэгээдүүдэй амые татаха хүсэнүүд дэлхэй дээрэ бии. Мүнөө ондоо үе саг болоо, хүсэнүүдэйшье тэнсүүри хубиланхай гээд империалистнууд ойлгохо ёһотой. Гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые дайн байлдаагаар шиидхэхэ аргагүй болоо.

Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ бүхы асуудалнуудаар баруун гүрэнүүдтэй бидэнэр хэлсээ хэхээр бэлэмбди. Югославиин правительствын эдэ асуудалнуудаар адли хараа шугам баримталдаг байһыень тэмдэглэхэдэ таатай байна.

Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые сараха тэмсэлдэ бодоһон империализмда эсэргүү, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй дунда социалис оронууд шиидхэхы һуури эзэлнэ. Социалис оронуудай нэгэн хамта тэмсээд байхадал, дайн байлдаае сараха бүгэдымнай зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Советскэ Союзай, Югославиин аха дүү арадуудай харилсаан шэнээр хүгжөө. Экономическа, научно-техническэ, соёл культурын харилсаан улам бэхижэнэ. Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар манай хоёр правительство хүсэдөөр бэе бэеэ ойлголсоно.

Социализм, коммунизм байгуулха гол зорилгонууд манай гадаадын политическэ шэглэлэй үндэһэ һууринь болоно гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ.

Совет коммунистнуудай, Югославиин коммунистнуудай хоорондо ехэ зүрилдөөн байха ёһогүй. Юуб гэхэдэ, манай хоёр орон социалис болоно бшуу гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ.

Социализм, коммунизм байгуулха гээшэ шэнэ, орёо бэрхэшээлтэй хэрэг болоно. Тиимэһээ алдуу эндүүнүүд гэжэ байжа болохо. Парти хадаа өөрынгөө ажал ябуулгые бүхы талаһаань шэнжэлэн үзөөд, саг сооно алдуугаа заһаха ёһотой гэжэ Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлбэ.

Советскэ Союзай, Югославиин арадуудай хоорондохи харилсаануудай улам һайжархын, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй улам бэхижэхын түлөө бүхы зохихо хэмжээнүүдые абая гээд Н. С. Хрущев түгэсхэлдөө мэдүүлээ.

**

Велен городой шахтёрнуудай урда үгэ хэлэхээ байхадаа И. Броз Тито Н. С. Хрущевые халуунаар амаршалаа.

Социализм хадаа мүнөөнэй үе сагай шиидхэхы хүсэн болонхой гэжэ И. Броз Тито тэндэ хэлэбэ. Энээнтэй хамта социалис оронуудай, бүхы социалис болон түрүү хүсэнүүдэй харюусалга дээшэлнэ. Мүнөө үедэ социалис оронууд экономическэ хүсэеэ ехээр хүгжөөжэ, мүнөөнэй үйлэдбэриие шадамараар хүтэлбэрилхэ, капитализмда үзэгдөөгүйгөөр ажалшадайнгаа байра байдалые һайжаруулха гэжэ совет нүхэд, нүхэр Хрущев тон зүб тэмдэглэнэ. Капитализмтай экономическа талаар мүрысэхэ зуураа социализм бүхы бүлюу талаяа тодорхойлон харуулха арга боломжотой гэжэ И. Броз Тито үргэлжэлүүлбэ. Уласхоорондын революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе марксистско-ленинскэ замһаа зайлуулха һэдэлгэтэй бүхы хүнүүдтэй бидэнэр тэмсэхэбди.

Югославиие хүгжөөхэ шэнэ, холын хараата түсэб мүнөө зохёожо байнабди гээд президент Тито хэлэбэ.

Уласхоорондын шухала асуудалнуудаар баримталдаг хараа шугамнай адли байна. Дайн байлдаае сараха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохо, арадуудай хоорондохи харилсаа холбоое бэхижүүлхэ гээшэ коммунистнуудай, дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүдэй шухала зорилгонь болоно гэжэ Н. С. Хрущевтой хэһэн хэлсээнүүд тухай хэлэхэдээ И. Броз Тито мэдүүлбэ.

Советскэ Союз Югослави хоёрой хоорондохи харилсаануудай саашадаа улам хүгжөөгдэхэ бүхы арга боломжонууд бии гэжэ И. Броз Тито үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Хориин үйлэдбэриин управлениин Үдын совхозой механизаторнууд сентябриин 5-да таряа хуряалгаяа дууһаха гэжэ аһан шадалаараа оролдоно. Тэдэнэр үглөөнэй 10 часһаа һүниин час болотор униаһан малгайгаа абангүй ажаллана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Үдын совхозой түрүү механизатор, комсомол Михаил Козлов. 6-дахи отделениин комбайнернууд Хүнды нютагта таряагаа сэхэ хуряажа ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Союзай Соведэй, национальностьнуудай Соведэй комиссинуудта

СССР-эй Верховно Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Союзай Соведэй, национальностьнуудай Соведэй комиссинуудай хамтын заседани 1963 оной августын 31-дэ болобо. Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат О. В. Куусинен тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээе Совет Социалис Республикануудай Союзай, Великобританиин нэгэдэмэл королевствын болон Хойто Ирландиин, Америкын Холбоото Штадуудай правительствануud 1963 оной августын 5-да Москвада баталаа һэн. Энэ хэлсээе эсэслэн баталха тухай дурадхалые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет табиһан байна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ дурадхалые тус заседанида зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр депутат А. А. Громыко энэ асуудалаар элидхэбэ.

Комиссинуудай гэшүүд депутадууд З. В. Пушкарева, А. А. Арзуманян, Л. Н. Соловьев, В. П. Леин, М. И. Кучава, С. П. Павлов, П. Н. Федосеев, И. Г. Петровский гэгшэд заседанида үгэ хэлээ.

Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээе СССР-эй Верховно Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Союзай Соведэй, национальностьнуудай Соведэй комиссинууд зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр нэгэн дуугаар һайшаагаад, энэ хэлсээе эсэслэн баталхыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ дурадхаха шиидхэбэри гаргаа.

Баталагдаһан хэлсээн бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада ехэ удха шанартай гэжэ түрүүлэгшээр һууһан депутат О. В. Куусинен тэмдэглэбэ. Тиигээд СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатын гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссинуудай бүхы гэшүүдэй нэгэн дуугаар дэмжэһые О. В. Куусинен тодорхойлон хэлээ.

СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал, депутат Р. Я. Малиновский, СССР-эй атомай хүсые хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. Д. Морохов комиссинуудай хүдэлмэридэ хабаадаа.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр И. В. Спиридонов, Я. В. Пейве гэгшэд заседанида байгаа.

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХЫН ТҮЛӨӨ УЛАМ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ТЭМСЭЕ

★ ★

Юундэ һүн багаар һаагданаб?

XXI партсъездын нэрэмжэтэ лхозой һаалиин 2-дохи фер- Хуруутын Адаг гэжэ һуу-нда байрланхай юм. Энэ ермэ дээрэ ошоо һаа, малай элэйнь байра соо, хашаа рёодонь дүүрэн обоолоотой йһан наг шэбхэ харахат. ашаануудынь һандархай, ба-лгын материалнууд миин лэ дэ тэндэ хаягдашанхай хэб-энэ. Һаалишадай байдаг ртэ ороходо, хооһон ханань уйтөөр угтана. Тэрэнь нёдон-һоо хойшо сагаадагдаагүй, арлашаһан, углуу буландань баахайн шүлһэн аһашаһан ха-агдана. Ханадань няалгаатай арһан дээрэ һаалишадай нэ- обог бэшээтэй, тушаа бүри-энь хэды шэнээн һү һааһа-инь табигданхай.

Теэд эндэ бэшэгдэһэн һүнэй оо тоолоод үзэхэдэ, даншье ирагүйл даа.

—Тиимэ даа, үшөөл бага һаана гээшэбди. Июниин кинһээ июлиин хахад боло-эр һаамхай 110 үнеэдһээ үдэр үри 700-гаад килограмм һаа-аг һэмди. Мүнөө тэдэ үнеэд-ээ бүхыдөө 560 килограмм эхэ гү, үнеэн бүриһөө үдэрэй килограмм арайхан гэжэ аана гээшэбди. Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэ-эдэ, һаамхай үнеэднай нэгэл элшээридээ бүхэли зундаа дуулагдаа,—гэжэ тус фермые рхилэгшэ нүхэр Афанасьев бэеэ сагааруулхаяа оролдоно. Энэньшье нэгэ талаараа зүб байгаал юм бэзэ. Тиигэбэшье эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй зунай атар һайхан үедэ һаамхай үнеэдээ хүдөөгэй бэлшээридэ гаргаагүйнь гай-халтай. Хэрбээ мүнөө хэды оройтобошье һаа, ядахын саг-та хэршэгдэһэн ногоогоор хооллуулхаяа яана гээшэб. Үшөө таряа талханай зүйл үгэжэ болохо байгаал даа. Ойлгохо янзада эдэнэр хуряагдаһан ороохо таряанай узуур дээрэ үнеэдээ бэлшээжэ, һү һаалгаяа дээшэлүүлхэ һанаатай. Теэд тэрэ зорилгоёоньие бэелүүлжэ шаданагүй.

Мүнөө тус фермын һаалишадай дундаһаа хоёр, гурбаниинь лэ үнеэн бүриһөө 809 килограмм һү һаагаад байха юм. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө һааха энэ жэлэйнь уялга 1900 килограмм юм.

Мүн энэ жэлэй түл муугаар түлжүүлэгдэнэ. Һая түрэһэн тугалнуудтаа бардам садаха һү уулганагүй, минеральна тэжээлшье тэдэнэртэ үгтэнэгүй. Тиимэ ушарһаа тугалнуудайнь шэгнүүр хоног соо дунда зэргээр арайхан гэжэ 500—600 грамм нэмээгдэнэ.

Иимэ тэсэшэгүй гээгдэлдэ ороһон һаалиингаа тус фермын байдалые һайжаруулха талаар колхозой правлени, парткомой зүгһөө нэгэншье хэмжээ абтадаггүйнь гайхалтай.

И. Ткачев.

Бэшүүр.

СОЦИАЛИС УЯЛГАЯА БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй XXII съездын, партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, Краснодаһай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажалшадай ряае халуунаар дэмжэжэ, манай совхозуудай хүдэлмэришэд, колхозшигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд 1963 ондо бүри шангаар ажаллаха гэжэ шиидээд, социалис ехэ уялгануудые абаһан юм.

Тэрэнэй үндэһөөр манай колхоз, совхозуудһаа, жэшээнь, 12200 тонно һүн, 3600 тонно мяхан, 2650 мянган үндэгэн, 620 центнер ноохон, 90 мянган центнер ороохо таряан, 3050 тонно хартаабха, 2800 тонно овощ гүрэнэй амбаарта орохо ёһотой. Энэмнай бидэнэрэй дайшалхы зорилго мүн.

Байгша оной 8 һара дүүрэбэ. Тиимэһээ эдэ социалис уялгануудай хэр бэелүүлэгдэжэ байһанай зарим дүн согсолхоор болоо.

Мүнөө үедэ баян ургасаяа баһал эмхитэйгээр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха зорилго табигданхай. Тиихэ зуураа намарай паар хахалха, гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха, худалдаха түсэбөө дүүргэхэ шухала болоно.

Үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 3 кварталай түсэбэй ёһоор гүрэндэ 2453 тонно мяха, 9290 тонно һү, 2740 мянган үндэгэ, 620 центнер нооһо тушааха ёһотой. 7 һара 20 хоногой дүнгөөр управлениин ажахынууд гүрэндэ 2015 тонно мяха худалдаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 500 тонноор ехые тушааһан байна. Гүрэндэ мяха тушаалгаар Кабанскын совхозой малшад бултанһаа түрүүлжэ ябана. Энэ совхоз 3 кварталайнгаа түсэб 110 процент дүүргэжэ, гүрэндөө нёдондонойхиһоо 241 тонно мяха ехээр тушааһан байха юм.

Зүгөөр түрүүшүүлэй хажуугаар гээгдэжэ ябаһан ажахынуудшье бии. Жэшээнь, «Заветы Ильича» колхозой малшад мяха абаха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна. Тэдэнэр байгша ондо нёдондоной энэ үеынхиһөө бага мяха гүрэндөө худалдаа. Мүн Шергинскэ, Байгалай совхозууд социалис уялгаяа энэ талаар бирагүй дүүргэнэ.

Мяха абаха, тэрэнээ гүрэндэ худалдаха хэрэгтэ тохёолдоһон дутагдалые усадхахын тула малаа түргэн болзорто шахажа, бэлшээжэ тарғалуулха, таряанай узуур, бэлшээриеэ хүсэд хэрэглэхэ шухала болоно. Мүнөө таряалан дээгүүр, нуга бэлшээридэ малай эдихэ юумэ элбэг бии гээшэ. Эдэ бүгэдые зүбөөр хэрэглэн, малаа шахан тарғалуулхые ажахы бүхэн оролдожо эхилээ.

9 һарын түсэбэй ёһоор управлениин ажахынууд гүрэндөө 9295 тонно һү худалдаха аад, тэрэнээ оройдоо 5858 тонноодо хүргөөд байна. Энэмнай нёдондоной энэ үеынхиһөө аахан лэ дээгүүр болоно. Илангаяа Кабанскын, Шергинскэ, Оймороой совхозууд, «Заветы Ильича» колхоз һү абалгаар ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Эдэ ажахынууд нёдондоной энэ үеынхиһөө бага һү гүрэндөө худалдаад байна. Юун дээрэһээ тиигээб гэхэдэ, тус ажахынуудта һү һааха хэрэг зүндөө табигдашоо. Жэшээ болгон Кабанскын совхозые абаад үзэе. Эндэ һү ехээр һааха тухай гоё гоёор хөөрэлдөөд лэ, харин үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ, ногоон тэжээл зөөхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. Совхозой бүхы гурбан отделенидэ зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд бии аад, үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ һааха хүдэлмэри эмхидхэнэгүй, һүнэй тоһолигые шалганагүй, мал адуулха, фермэдэхи үдэрэй гурим баримталха хэрэгые хинан шалгаха хэмжээ абадаггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Совхозой главна зоотехник Г. А. Быков эдэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар зоотехнигүүд болон һаалишадта өөрөө жэшээ харуулха байгаад, һанаа амар һууна. Иимэ баримтануудые саашадаа тэсэхын аргагүй.

Управлениин колхоз болон совхозуудта мал ажалай продуктнуудые абалга эрид дээшэлүүлхэ арга боломжонууд бии. Имагтал түрүү һаалишадай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэй. Тиимэ түрүү һаалишад ажахынуудта олон бии. Үйлэдбэриин управлениин һаалишадай дунда Байгалай совхозой һаалишан М. И. Дорохова түрүү һуури эзэлнэ. Энэ нүхэр үнеэн бүриһөө 1600 гаран килограмм һү һаагаад байна. Үнгэрһэн 7 һарын дүнгөөр 37 һаалишад үнеэн бүриһөө 1200 килограммһаа дээшэ һү һаанхай. Гэхэ зуура энэл үедэ управлениин ажахынууд дунда зэргээр үнеэн бүриһөө миил 953 килограмм һү һаагаа. Эндэмнай хэды ехэ хэрэглэгдээгүй арга боломжо байна гээшэб?

Жэлэй эхинһээ хойшо колхоз, совхозууднай гүрэндөө 2391 мянган үндэгэ тушаагаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 354 мянган үндэгэн олоор худалдагдаа. Оймороой совхозой шубуушад илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараа. Тэдэнэр гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб августын 10-да үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүнөө түсэбһөө гадуур үндэгэ тушаажа байнхай. «Заветы Ильича» колхозой шубуушад С. К. Вильмова, П. И. Настникова гэгшэд мүн лэ һайнаар хүдэлнэ. Эдэ хоёр нүхэд үндэгэ абаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, гүрэндөө 50 мянган үндэгэ тушаагаа.

Теэд шубуушад бүхыдөө иимэ һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. «Путь коммунизма» колхозой, Байгалай совхозой шубуушад абаһан уялгаяа муугаар дүүргэжэ байна.

Управлениин колхоз, совхозууд гүрэндөө үшөө 153 центнер нооһо тушааха үритэй байна. Нооһо тушаалга Кабанскын, Оймороой совхозуудта дүүргэгдээгүй байһаар. Нооһо худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула ажахынуудта бии байгаа бүхы нооһо тушаажа, хурьгадай нооһо хайшалалга эмхидхэхэ ушартай.

Ажахынуудтамнай ургаса хуряалгын, тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа ябажа байна. Августын 25-най мэдээгээр управлениин ажахынууд 151300 центнер үбһэ бэлэдхээ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо нилээд бага үбһэ суглуулһан байна. Силос мүн лэ нёдондонойхиһоо багаар дарагдаа.

Управлениин ажахынуудта үбһэ ногоон һайнаар ургаа, тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ аргатай. Имагтал техникээ һайнаар ашаглан, хүнүүдээ зүбөөр эмхидхэжэ шадабал, ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ абтахаар гээшэ.

1963 ондо бэелүүлхээр абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай ажалшадые һайнаар эмхидхэхэ, арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ гэжэ үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд бултадаа оролдоно.

В. ТИТОВ,

Кабанскын совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальник.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной сентябриин 3.

★ ★

Һарлаг, хайнагуудай гүүртэдэ

Саяан уулын хормойдо дүтэхэнэ Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» (Санага) колхозой сепараторай пункт оршодог. Эндэ үглөөгүүр эртэһээ үдэшэ орой болотор автомашинаар, тэргэдэ хүллэһэн сараар һаяхан һаагдаһан һүн асарагдажал байдаг. Тэдэнэр үдэртөө 3,5 мянган литр һү оруулдаг юм.

Хэрбээ һаалиин гүүртэнүүд дээгүүр ябаад хараа хадаа, тэндэхи малшадай һү һааха түсэбөө бэелүүлхын түлөө хэды ехэ эршэмтэйгээр оролдожо байһые обёорхол байхат. Малшадай дунда олон жэлдэ ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй, нютагайнгаа зондо хүндэтэй болоһон түрүүшүүлшье бии.

Теэд эдэнэрнай гансахан үнеэдээ һаагаад лэ үнгэрдэггүй, харин хүн бүхэн малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ эршэмтэйгээр хабаададаг. Хүхэ ногооной үедэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаад һаа, һү һааха зорилгоёо дүүргэхэбди гэжэ тэдэнэр мэдэнэ бшуу.

Энэ колхоз нютагай үүлтэрэй үнеэдые һаахынгаа хажуугаар, нилээд олон һарлаг, хайнаг үнеэдые үдхэдэг. Колхозой центртэ дүтэхэнэ һарлаг, хайнаг үнеэдэй гүүртэнүүд бии юм. Эдэ гүүртэнүүдые Х. Данжалова, Х. Уржанова гэгшэд даадаг.

Колхозой малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэ гүүртэнүүд түрүү һуури эзэлнэ. Һаяхан тэдэнэр һү абаха кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.

Зураг дээрэ: Ахын «Коммунизм» колхозой һарлаг, хайнаг үнеэд харуулагдана.

Д. Балданов.

Уран гартан, оюун ухаатан

МЕХАНИК ПРИЙТЧИН

Улаан-Үдын модоной заводой техническэ Соведэй ээлжээтэ зүблөөн дээрэ уралан нарижуулагшадай, ухаалан бодогшодой дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэһэн хөөрэлдөөн... Тус заводой главна инженер Владимир Федорович Комлев уралан нарижуулагшадай, ухаалан бодогшодой оруулһан үнэтэ дурадхал тушаа хүнүүдэй хэлэһэн һанамжа, тобшолол тусгаар дэбтэртэ тодорхойгоор бэшэнэ, хаа яа асуудал табижа, али нэгэ юумэ баталан тайлбарилна.— Уралан нарижуулгын дурадхал бүхэн соо тэрэнэй авторай ухаан бодолой согсолол бии бшуу,—гэжэ энээнһээ урда нэгэтэ Владимир Федоровичой тон зүбөөр онсолжо тэмдэглэһэниинь һанаанда орогдожо байгаа һэн.

— Модо хюрөөдэлгын цехэй гадаахи сөөрэм соо суглуулагдадаг бревно модонуудые тэндэнь байлгажа холтоһыень мүлихэ тухай дурадхал. Тус дурадхалай тоо баримта, схемэнь иимэ...— гэжэ главна инженер хэлээд, суглаагшадта энээн тухай эли тодоор хөөрэнэ.

Зүблөөндэ хабаадагша залуу нэгэ хүдэлмэришэн,— дурадхалай авторынь. Хэн бэ?—гэжэ тэбдэн һагад түрүүлэн ойлгохо зорилготойгоор асууна.

— Заводоймнай модо хюрөөдэлгын цехэй механик Александр Иванович Прийтчин,—гээд нүхэр Комлев харюусана.

Энээнһээ урда заводой бассейн (сөөрэм) сооһоо бүдүүн томо бревнонуудые хүсэтэ лебёдконуудаар, блогоор шэрэжэ гаргаад, холтоһыень зулаха хүдэлмэри нилээд хүндэ хүшэр, бар хүсэнэй ажал гэжэ тоологдодог байгаа. Дулаанай сагта энэ хүдэлмэри нэгэ бага хүнгэншэг шэнгиншье һаа, үбэлэй янгинама хүйтэндэ хэсүүл һэн. Ухаалан зохёогшо Александр Иванович уһан соонь бревнонуудые байлгажа, холтоһыень мүлихэ тусгаар тоног зохёогоо. Уһанда дэбтэшэһэн модоной холтоһые энэ зэмсэгээрнь нэгэ хүдэлмэришэнэй түргөөр зулаадхихадань, уһан дээрэ хөөрэһэн холтоһые нүгөөдэ хүдэлмэришэниинь түмэр тармуураар суглуулжа, тусгаар газарта обоолно. Тиигээд нүхэр Прийтчинэй энэ дурадхалай ашаар модо хюрөөдэлгын цех модоной холтоһо сэбэрлэхэ ажалай бүтээсэ һара бүхэндэ 17,5 процентээр дээшэлүүлжэ, жэлэй туршада 2500-һаа доошо бэшэ гүрэнэй мүнгэн зөөри алмаха болоно.

— Механик А. И. Прийтчинэй зохёоһон тоног түхеэрхэнь ехэ простой байбашье, манай ажалда нилээд удха шанартай дурадхал болоно — гэжэ заводой техническэ таһагай инженер Валентина Александровна Гройзберг энэ дурадхалда үндэр сэгнэлтэ үгэнэ.

Александр Иванович Прийтчин Улаан-Үдын модоной завод дээрэ арба гаран жэлэй туршада ажаллахадаа, инженерно-техническэ ухаан бодолой, уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Нүхэр Прийтчин уралан нарижуулгын юһэн дурадхал нёдондо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ һэн. Тиин мүнөө жэлдэ оруулһан долоон дурадхалай зургааниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд байна. Жэшээлхэдэ, «РД-75-6» гэжэ модо хюрөөдэдэг машинын урагша хойшоо һолжордог механизмай улынь элэхэдэ, түмэрөөр хэгдэдэг байгаа. Мүнөө тэрэ болюулагдажа, тусгаар сабуутай раствор соо бүхэжүүлһэн будоор (текстолитоор) хэгдэдэг болоо. А. И. Прийтчинэй зохёоһон энэ аргые заводой техническэ совет шалгажа үзөөд, үндэр сэгнэлтэ үгэжэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Модо хюрөөдэдэг машинын текстолит ула түмэр улаһаа һураггүй багаар элэдэг байба. Энэ механизмай найман ула бүхэнһөө жэлэй туршада дүрбэ — дүрбөөд килограмм текстолит алмагдаха гү, али жэлэй туршада табан мянган түхэриг нөөсэлэгдэхэ.

Механик Александр Иванович Прийтчинтэй хөөрэлдэхэдэ, мүнөө үеын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ иимэ байха гэжэ һанахаар байба. Цех соо хэдышье шууяатай, оньһото машинануудай шэхэ дүлиирмэ таршаганаанда оройдоо ашаархаһан янзагүй Александр Иванович модо хюрөөдэжэ байһан оньһото машинануудай хүдэлсые хёрхоор шартанэ. Хэн нэгэн хүдэлмэришэнэй тэрэндэ хандахадань гүйсэд дүүрэн харюу үгэнэ.

Оньһото машинануудай зогсонгүй, ажалаа бүтээсэтэйгээр бэелүүлхэдэнь урмашаһан механик Александр Иванович Прийтчин завод дээрэ бэелүүлэгдэжэ байһан эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ, уралан нарижуулгын, ухаалан бодолгын хүдэлмэридэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй гол анхаралаа хандуулхын шухала байһаниие онсолон тэмдэглэнэ.

— Уралан нарижуулагша бүхэн үдэр бүри ухаан бодолоо хүгжөөхэ ёһотой юм — гэжэ нүхэр Прийтчин тон зүбөөр хөөрэнэ. Теэд энээн тушаа Александр Иванович өөрөө бусадта бодото жэшээ харуулдаг. «Экономическая газета», «Наука и техника» журнал болон бусад техническэ литература түрүү уралан нарижуулагшын сэдьхэлэй шэмэг болонхой. Мүн радио ходо шагнажа, техническэ ухаан бодолой талаар информационно тусгаар бюллетенүүдые нүхэр Прийтчин саг үргэлжэ уншажа, хараһан, ойлгоһоноо сугтаа ажаллдаг нүхэдтөө хөөрэжэ дуулгадаг, хани нүхэрэй һайн һайхан сэдьхэлтэй хүн юм. Механик А. И. Прийтчин һүбэлгэн ухаатай, машина, механизмые саг үргэлжэ шэнжэжэ, тэрэниие гүйсэд хүсөөрнь ашаглажа, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхын түлөө тэмсэгшэ түрүү инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниинь мүн.

Д. Шагдуров.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй партий
гүрэнэй хиналтын комитедтэ

Үрилгэ, хулгайлалгата
бүри шангаар тэмсэх

РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерство, тэрэнэй «Росгалантерея» гэжэ республиканска конторо үрилтэ хэлгэтэй, хулгайлалгатай, эзэн буса ябадалтай һулаар тэмсэл хэнэ. Энэнь КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй шалгалта хэхэдэ элирүүлэгдэһэн байна.

«Росгалантерея» конторын хүдэлмэриин горитой дутуунууд тухай асуудал комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Үрилтын түлөө харюусалгаһаа зайсахые эрмэлзэн, баазануудай зарим хүтэлбэрилэгшэд ехэ үрилтэ болон хулгайлалгые нюудаг байгаа гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Свердловско баазада (эрхилэгшэнь нүхэр Полыгалов) дүрбэн ехэ үрилтэ хэгдэһэниинь элирүүлэгдээ. Складые даагша Григоров үрилтэ хэһэн байгаа. Тэрэ үрилтыень үлүү гараһан ондоо бараагаар хүсэлдүүлхэ гэһэн хуули бусын заабари Краснодарска баазын эрхилэгшэ урдань байһан нүхэр Березнюк үгэһэн байха юм.

Буряадай баазада (эрхилэгшэнь нүхэр Кришмор) эд бараан, үнэтэ зүйлнүүд тон муугаар хадаглагдана. Кемеровэй, Башкирай, Куйбышевай, Татарай болон бусад баазануудта үрилтэнүүдэй хэгдэдэг байһаниинь шалгалтаар элирээ.

Гүйсэгүй болоһон эд бараанай сэн хямдаруулха гурим бүдүүлигээр эбдэгдэжэ элдэб мэхэ гаргаха ябадалда хүргэнэ. Алтайн болон Куйбышевай баазануудай складуud сэнгынь хямдаруулагдаһан эд бараа магазинуудтаа хуушан сэнгээрнь үгэдэг байгаа. Буряадай баазада хямдаруулһан тухай акт тархяа боодог пулаадууд лагдаһан аад, тэдэнэй маниинь урдынгаа сэнгэ далдагдаһан байха юм.

«Росгалантерея» кон эрхилэгшэ нүхэр Сору тэрэнэй орлогшонор Волкова, Смирнова хүн зондо худалдагдаха той нооһон утаһа үриһэ на. Мүн иимэ утаһа лавска, Саратовска, Го ско, Вологодско, Владим баазанууд промышлен бараа гаргахын тулада ропетровско «Универсал жэ фабрикада, Пужска сный текстильщик» гэжэ рикада, Саратовска комбинадта эльгээһэн

Шагнал үгэхэ гурим галантерейдэ» ёһоор са нагүй. Тиимэһээ үнгэ жэлдэ, энэ жэлэй нэг кварталда конторын баазануудай хүдэлмэ шэдтэ ехэ хэмжээнэй м хуули бусаар шагнал жо үгтөө.

КПСС-эй ЦК-гай РС тэхи Бюрогой, РСФСР-э нистрнүүдэй Соведэй па но-гүрэнэй хиналтын ко хадаа үрилтэ болон ху лалгатай хангалтагүйгөөр сэһэнэйнь, тэрэшэлэн гуримуудые сахидаггүй найнь түлөө «Росгалант конторын эрхилэгшэ Соруханов та шанга зэм носхоо. Тэрэнэй орлогшо Волкова һарынгаа са хэмжээгээр мүнгэ түлэх лоо. Нүгөөдэ орлогшо Смирновада зэмэ соносх

«Росгалантерейн» баа дай үрилтэ болон хулга һэн хүдэлмэрилэгшэд ню партийно-гүрэнэй хин комитедүүдэй зүгһөө х дээ. Энэнь анхаралда аб байна.

(ТАС

Эмшэд поли дээр

Механизаторнуудай үдэр һүнигүй ажаллажа байһан сагта бидэ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд миин һуунагүй бди, хэхэ ажалнай ехэ. Мүнөө бидэнэй гол зорилго—поли дээрэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудые медицинскэ талаар хангаха хэрэг болоно бшуу.

Охин-Булагай совхоздо Мухар-Шэбэрэй аймагай парткомой бюрогой боложо, таряа хуряалга тухай хэлсэһэнэйнь үглөөдэр Охин-Булагай больницада суглаа татаа һэмди. Таряа хуряалгын үедэ медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй ямар ажал ябуулха тухай суглаан дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэжэ, совхозой полевой стануудые врач болон фельдшернүүд өөһэд хоорондоо жа абаад, дааһан учас дээрээ хүдэлжэ эхилээ нөө тэдэнэр полевой нууд дээгүүр ходо Хаана хэн үбдэнэб, тэн ры ошодог, түргэн туһа дэг, медицинскэ темэн санбюллетень гаргадаг, рэлдөө үнгэргэдэг юм.

Бидэнтэй хамта аптек дэлмэрилэгшэд ошолдо дом тараадаг. Мүнөө по стан бүхэндэ медаптечк

Охин-Булагай боль главна врач В. К. Полен фельдшер И. М. Толсты шүүрэй аптекые даагша Хаустова гэгшэд лааһан тогуудтаа ходо ябажа, у үнэн сэхээр дүүргэнэ.

И. Гот

Социалис оронуудаар

«ХАНИ БАРИСААН, ХАНИ НЭГЭДЭЛ»

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда айлшалһан тухай фото-зурагуудтай суглуулбари гараба гээд МТИ агентство мэдээсэбэ. Энэ суглуулбаринь «Хани барисаан, хани нэгэдэл» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Совет-венгр хани барисаанай Москвада үнгэргэгдэһэн митингдэ Н. С. Хрущёвой, Янош Кадарай хэлэһэн үгэнүүд тэндэнь оруулагдаһан. Гадна совет-венгр хамтын мэдүүлгэ мүн оруулагдаһан байна.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ФЕДЕРАЦИИН УРЯАЛ

ПРАГА. (ТАСС). Үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадалые болюулхын түлөө США-гай негрнүүд тэмсэнэ. Энэ тэмсэлыень бүхы дэлхэйн ажалшадай, профсоюзна организацинуудай дэмжэхыень профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци уряалба.

Америкын эрхэтэдэй Вашингтон тээшэ зорижо онохо болоһонтой дашарамдуулан, профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариат тусхай мэдүүлгэ һаяхан гаргаа. Үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадалда эсэргүүсэхын, негр ажалшадта ажал олгохо, эрхэ сүлөөтэй болгохын, эмхидхэлэй комитедэй тунхаглаһан программые бэелүүлхын зорилгоор энэ поход хэгдэхэ байна. Тэрээниинь 120 миллион ажалшадай нэрэһээ профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци һайшаан дэмжэбэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ЗАХИЛААР

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Советскэ Союзай захилаар Галацка судноверфьдэ бүтээгдэһэн «Шэнэ Донбасс» гэдэг далайн теплоходые совет түлөөлэгшэд тушаажа абаба. Арадай засагай жэлнүүдэй туршада далайн теплоходуудые бүтээн гаргаха хэрэг һайжаруулагдаһан байна. Хилын саана эльгээхэ түрүүшын иимэ судные тэдэнэр гаргаба гээшэ.

КАПАБЛАНКЫН ДУРАСХААЛДА

ГАВАНА. (ТАСС). Капабланкын дурасхаалда зорюулагдаһан уласхоорондын шатарай хоёрдохи мүрысөөн эхилэлхэй. Уласхоорондын мастер Рине Летелье (Чили), мастер Карлос Калеро (Куба), гроссмейстер Вольфганг Ульман (ГДР), гроссмейстер Милко Бобоцов (Болгари), уласхоорондын мастер Клаус Дарга (ФРГ), гроссмейстер Людек Пахман (Чехословаки), дэлхэйн экс-чемпион Михаил Таль (СССР), уласхоорондын мастер Франциско Перес (Испани), уласхоорондын мастер Борис де Грейф (Колумби), гроссмейстер Петар Трифунович (Югослави), СССР-эй чемпион гроссмейстер Виктор Корчной, болон бусад тэндэ хабаадана.

Түрүүшын нааданда Геллер Калерые, Корчной Кобые шүүбэ. Мүн Дарга—Трифунович, Пахман—Таль гэгшэд тэнсээ.

ХАТУУ ШАНГААР ХЭҺЭЭГДЭБЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьет-Бак гэдэг секторэй сэрэгэй трибунал американо-нгодиньдьемовскэ табан тагнуулшадай хэрэгээр тусхай шиидхэбэри гаргаба гээд ВИА агентство мэдээсэбэ. Эдэ тагнуулшадай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Тиеу Трунг, энэ бүлэгэй гэшүүн Нонг Дук Ву гэгшэдые буудаж алаха шиидхэбэри гаргаа. Нүгөө гурбан тагнуулшадынь олон жэлээр түрмэдэ хаагдаха болобо.

Болгариин Арадай Республикын судна бүтээдэг верфьнүүдтэ эрхим һайн суднанууд гаргагдадаг. Гадна томо корабльнууд эндэ заһабарилагдадаг. Зураг дээрэ: Варненска судоверфьдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Кремиковско металлургическа комбинат Болгариин А Республикын шэнэ ехэ барилгануудай нэгэн юм. Энэ бар Советскэ Союзай туһаламжаар бэелүүлэгдэнэ. Зураг дээрэ руушын доменно пэшэниие хабсарган дүүргэжэ байна.

ВТА-ТАСС-ай

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумһээ хойшо 10 жэл үнгэрбэ

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

Улаан-Үдын үйлэбдэриин управлениин „Улаан-Оронго" колхозой жэшээ дээрэһээ

брион Пленум! Эдэ үгэнүүд хүдөөгэй үргэн олон ажал- сэдьхэл бодолдо айхабтар хадуугданхай. Үнэхөөрөө- гэ арбан жэлэй урда алдар- нимнай ленинскэ ЦК өөрын- жээтэ Пленум дээрэ «СССР- өө ажахые улам саашадань э хэмжээнүүд тухай» гэһэн Хрущевой дэлгэрэнгы элидхэл хэлсээ һэмнай. Тэрэл Пле- ммунизмын үндэһэ һуури үр- йсатайгаар байгуулжа бай- най ороной хүдөө ажахын тын замай эхи табиһан юм. е дорюун алхамта долоон бадахи намарай ургаса та- ряажа, ниитынгээ адууһа ардам хүрэхэ үбһэ тэжээл кэ, ерэхэ ажахын жэлэй үн- үри табилгын ехэ сүлөөгүй, ажал хүдэлмэриин тон ха- һа боложо байһан үе. Эгээл дэ түүхэтэ Пленумэй эхил- сэ арбан жэлэйнь ой гүйсэ- энэ үнгэрһэн арбан жэлэй а манай Эхэ ороной хүдөө талаар ямар ехэ хубилалта эшэб, тооложо барашагүй. брион Пленумэй шиидхэбэ- манай республикын хүдөө али зэргэ ехэ нүлөө үзүү- а туһа хүргөө, асари ехэ га асараа гээшэб?! Үнгэрһэн арбан жэл соо манай хүдөө нюта- гуудта, колхозууд ба совхозуудта болоһон хубилалтые бидэ өөһэдөө бүрин хаража, үзэжэ байнабди. Энэ хубилалтада манай хүдөө нютагай ажалшадай оруулһан хубита мүн лэ ехэ. Партиингаа сэсэн мэргэн хараа шугамые бэелүүлхын түлөө олон түмэн колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр, эршэ зоригтойгоор тэмсээшье.

Хүдөө ажахыда болоһон эрид хубилалтые, тэрэнэй улам саашадаа аша ехэтэйгээр хүгжэһые, колхознигуудай дэлгэр баян, болбосоноор ажаһуудаг болоһон ушар манай колхозой байдал дээрэһээ тон элеэр харагдана. Зүгөөр манай колхоз арбан жэлэй саана ажахынгаа хүсэ шадалай, ажаһуудалай, хэмжээнэйнгээшье талаар дунда зэргын лэ, жиирэйл колхоз байһан. Мүнөөшье энэ талаар үлүү һайрхаха юумэмнай үгы, .мүн лэ дундуурхан лэ үрэ дүн туйлаад байдагбди. Тиигэбэшье үнгэрһэн арбан жэл соо колхозоймнай ажахыда, хүн зоноймнай ажаһуудалда, үргэн колхознигуудай сэдьхэл бодолдо айхабтар ехэ дэбжэлтэ болоо гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ уялгатайбди. Тэдэ хубилалтанууд тухай тобшо тэдыгээр эндэ хөөрэхэмнай.

> **...Мал ажалай талаар, хартаабха болон овощ элбэгээр ургуулха талаар гээгдэлые эрид усадхаха, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые улам саашадань хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ гол зам хадаа колхозно үйлэдбэриие улам дэбжээхэ, валовой болон товарна продукци бүри ехээр абаха, продукци бүхэниие бага гаргашатайгаар үйлэдбэрилхэ ябадал болоно.**
>
> КПСС-эй ЦК-гай сентябриин 1963 оной Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ.

Газар—ажахымнай барагдашагүй баялиг

шье мэдэһээр, тэрэ үедэ уд өөһэдөө мэдээд, газараа хэ хүсэтэ техникэшье үгы, баталһан тусхай договоһоор таряанайнгаа газар здэг, ургасаяа хуряа- йгаа. Бүхы механизатор- лхозой гэшүүд гэжэ тоолог- йгаашье һаа, МТС-эй мэдэ- элмэришэд байгаа ха юм. таряанай газар һайса эл- э, һайн ургаса абаха гэжэ о ехээр гаргадаггүй, гансал ахалалга тоолоод лэ хүдэл- ан. Ургасын ургаа, үгышье гэ ажалта үдэртөө 3 кг тогтомол мүнгэн түлбэри ябадаг һэн шуу. ондо манай колхоз 2600 гектар ороһото ургамалнуу- э тоодо 1300 гектар шэнии- жа, 16,5 мянган центнер хуряажа абаа һэн. Гектар 6 центнер таряан хуряаг- эй. Тиихэдэ хартаабха, овощ шье һаа, мүртэй ургаса ху- абалаггүй, колхознигуудай мүнгэн зөөри хиидэ хосордог талаар мэргэжэл шадабари бар байһан зэргэтэй. Тиихэ- айнгаа хэмжээнэй талаар хиһөө багые таридаг- һаа, тон бага ургаса ху- айгаа. Бэлэдхэлэй үнэ сэн- гүүр байһанһаа дулдыдажа, ходыньшье зэлтэйл байһан. о таряанай ургаса дээшэ- хэрэгтэ 1962 оной мартда партиин ЦК-гай Пленум туһатай. Ургаса багаар ургамалнуудай хэмжээе эрид хорооһоной, тарялангай газарай хубаарилгые һайжарууһанай аша үрөөр 1962 онһоо хойшо ороһо таряанай ургаса һураггүй дээшэлээ, олзо доходыньшье ехэ болоо. **1962 оние 1953 онойхитой сасуулбал, ороһото ургамалнуудай хэмжээн 700 шахуу гектараар, тиихэдэ ешмээн 700, шэниисэ 150 гаран гектараар үргэдхэгдэжэ,** обёос, зелёнкын тарилга һайса хороогдоһон зэргэтэй.

Энэ хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар **үнгэрһэн жэлдэ 35,3 мянган центнер ороохо суглуулжа абаа һэмди.** Энэмнай гектар бүридэ 10,8 центнер хүртэнэ. Гүрэндөө 5873 центнер ороохо худалдаһан, тиихэһээ гадна 2121 центнер хүрэнгын бусаалта түлэһэн, хүсэд хүрэхэ үрэһэ хааһан байнабди. Гадна хартаабха, овощ яһала һайнаар ургажа, гүрэндөө тушаажа, газаа тээшэнь худалдажа, олзо ехээр оршолһон зэргэтэйбди.

Мүнөө жэлдэшье таряанай газарай хубаарилга эрид хубилгагдаа. Ороһото ургамалнуудай тарилга мянга шахуу гектараар нэмээгдээ, шэниисэ 2200 гектарта таригдаа. Механизаторнуудай оролдолгоор ургуулагдаһан таряанай ургаса һанаһанһаа дээрэ. Юуб гэхэдэ, хабар унжагайржа, тарилга хожомдоо, хура бороо хомор, халуун зун болоо ха юм. Тиигэбэшье **42,3 мянган центнер ороохо хуряажа абаха, гүрэндөө 7000 центнерэй орондо 9000 центнер таряа худалдаха гэһэн социалис уялгаяа** бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнабди.

Эгээ мүнөө ургаса хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа. 500 гаран гектар таряа амяарлан хуряахаар хадагданхай, 300 шахуу гектар сэхэ комбайндагдаад байна. Баалнуудые суглуулан сохилго захалаа. Түрүүшын 2000 центнер ороһон тоог дээрэ буулгагдажа, тэндээ сэбэрлэгдээд, хатаагдаад, гүрэнэй амбаарта ябуулагдажа эхилээ. Таряагаа богонихон болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула бүхы хүсэн табигданхай, бэрхэшүүл амжалта туйлажа захалаа. Зүгөөр ажалай эмхидхэлэй талаар зарим тэды дутагдалнууд үшөөл ушарһаар. Эдэмнай ябууд зайсуулагдаха байна.

Манай колхоз городто дүтэ оршодог. Тиимэһээ огородой ажахы эрхилжэ, овощ, хартаабха ехээр ургуулжа шадабал, олзоёо һураггүй ехээр арьбадхажа шадаха арга боломжо бии. Энээндэ анхарал табигдадаг болоо. 1957 ондо 1150 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ баригдаа һэн. Тэрээн соогоо үгэрсэ, помидор гэхэ мэтые һуулгажа, эртын овощ абадаг, тэрээһээ ехэ олзо оруулдаг болообди. Энэ жэлдэ теплицэеэ 500 дүрбэлжэн метрээр үргэдхөөбди. Мүн хартаабха, капуста, үгэрсэ газар дээрэ таринабди. Хэрбээ колхознай 1953 ондо огород дээрэһээ 3760 түхэригэй мүнгэн олзо оршолһон байгаа һаа, **нёдондо 65.332 түхэригэй хартаабха болон овощ худалдаа.** Мүнөө жэлдэшье огородоймнай олзо энэ хэмжээнһээ доошоо яашье орохогүй.

Колхознай хүсэтэ техникээр элбэг

-эй ЦК-гай сентябриин ной) Пленум хүдөө ажахыгаа ашадань хүгжөөхэ талада я гээд хэлээ һэмди. Тэрэл й холын хараата шиидхэ- һээ эшэ абаһан, хүдөө ажа- жэлтын асуудалнуудые ха- эһэн удаадахи Пленумүүд юугээршье сэгнэшэгүй шухал шанартай.

хойлон хэлэбэл, 1958 оной рада болоһон Пленум тухай хэ шухала байна. Тэрэ Пле- Колхозно байгуулалтые саа- хүгжөөхэ, машинно-трактор- инуудые хубилгаха тухай» ущевой элидхэл зүбшэн хэл- а түгэлдэр тогтоол баталан н. Удаань СССР-эй Верховно һайшааһан тэрэ хараа шэг- һоор, колхозуднай хүдөө орёо оньһото, хүсэтэ тех- гүрэнһөө худалдан абаа бэлэй.

янзын трактор, комбайн дөө ажахын бусад техни- рин түгэс хуяглалгын үндэ- табигдаа һэн. Иигэжэ кол- итын ажахы үшөө ехэ хү- оо бшуу. 1953 ондо ашаа- автомашинатай, хэдэн морин , сеялкэ, плугуудтай байгаа өө колхозоймнай **үрэжэлтэ тала дайдын тарялан дээ- 3 трактор (тэрэ тоодо 12 а), орооһоной 14, силос ху- 4 комбайн, түхэл бүриин 18 ина хүнхинэжэ байдаг.** зой олзо доходой жэл бүри й ашаар ажахымнай техни- лһээ жэлдэ шэнэлжэ, бүри ашинануудые худалдан абаха аргатай байна бшуу. Иимэ арга хаанаһаа бии болооб? Колхозой баяжаһан ушарһаа уламжалан, хубаагдахагүй жасын хэмжээн жэлһээ жэлдэ нэмэжэ байна бшуу. **1953 ондо энэ жасада миил 26,9 мянган түхэриг оруулһан һаа, харин 1962 оной олзоһоо аяар 56,9 мянган түхэриг оруулагдаа. Мүнөө жэлдэ энэ жасын хэмжээ 67,2 мянган түхэригөөр нэмээхэ гэжэ түсэблэгдэнхэй.**

Гадна эдэ «булад агтануудые» хүллэхэ, эзэн ёһоор ашаглажа, заһабарилжа шадаха техническэ мэргэжэлтэй шофёрнууд, трактористнууд, комбайнернууд, слесарьнүүд, токарьнууд, электригүүд өөһэдымнай колхознигуудай дундаһаа урган гараа. Мүнөө үедэ колхоз доторнай трактор, комбайн, автомобиль жолоодохо мэргэжэлтэй 70—80 хүн бии. Мүн трактор машина заһабаридаг мастерскойдо, гаражда хүдэлдэг, орооһоной тоог, гүүртэ дээгүүрхи оньһото машинануудые хүдэлгэдэг механизаторнууд хэрэгтэй соомнай бии гэхэдэ ехэ алдуу болохогүй байха.

Эдэмнай ямаршье машина өөһэдөө капитальнаар заһабарилха шадабаритай.

Манай колхоз Улаан-Үдын ТЭЦ-һээ татагдаһан хүсэ ехэтэ электролинитэй холбогдоод, механизм хүдэлгэхэ оньһонууд, түхеэрэлгэнүүдээ зайн галай хүсөөр хүдэлгэдэг болонхой. Урдань, арбан жэлэй саада тээ, иимэ юумэ байгаагүй ха юм даа. Мал ажалдахи хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха талааршье түрүүшын алхамууд хэгдэжэ байна. Үнеэ һаалгые оньһожоруулха хоёр түхеэрэлгэ тодхогдонхой.

Энэ үедэ томо томо барилгануудшье хэгдээ. Һү һаалиин центральна гүүртэ, гахайн фермэ, теплицэ, орооһоной тоогууд, машина заһабарилха мастерской, гараж гэхэ мэтэшэлэн олоор тооложо болохо байна. Эдэ туйлалтанууд имагтал колхозой ажахын баяжаһанай, техникын хүсөөр бэхижэһэнэй, техническэ мэргэжэлтэдэй ургаһанай үрэ мүн гэжэ тэмдэглэхэ зэргэтэйбди.

> ***...Шэнэ техникэ шудалһан, хүдөө ажахын тусгаар бэлэдхэлтэй, мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта, совхозуудта улам олошорхо. Хүдөө ажахын машинануудта гамтайгаар хандаха, тэдэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гээшэ ехэ удха шанартай.***
>
> КПСС-эй Программаһаа

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэдэ...

Ниитын адууһа малай тоо толгойе улам олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмые бүри дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй удха шанар онсо ехэ. Ороохо таряа, шэмэ шүүһэтэ тэжээл үбһэ ехээр абадаг, мал харууһалхадаа мэргэжэл шадабаритай болоһон, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр шудалан, ажахыдаа нэбтэрүүлдэг болоһон ушар хадаа мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абалгада һайн нүлөө үзүүлээ. Тэрэшэлэн малшадые материальна талаар урмашуулга, гүрэнэй зүгһөө бэлэдхэлэй сэнгые дээшэлүүлһэн ушар мүн лэ ехэ удхатай.

Мал ажалай продуктнуудые абалгын нилээд нэмэһэниинь доро хэлэгдэһэн тоо мэдээнһээ харагдана:

Продуктнууд	Хэмжүүр	1953 он	1962 он	1963 (түсэб)
Мяхан	цент.	2037	3256	3570
Һүн	цент.	3306	6998	9000
Ноохон	цент.	110	379	395
Үндэгэн хэһэг (мянга)		28	121	180

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү һаалишан, КПСС-эй гэшүүн П. П. Собенникова.

Үнеэ харууһалгые, эдеэлүүлгые эрид һайжарууһанай ашаар һү абалга арбан жэл соо хоёр дахин ехэ болоо. Хэрбээ 1953 ондо үнеэн бүриһөө 677 килограмм һү һааһан байгаа һаа, харин нёдондо жэл 1214 килограммда хүрэһэн. Тиихэдэ түрүү һаалишад бүри ехэ амжалта туйлаһан байха юм.

1963 ондо үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һаахаар түсэблэгдэнэ. Түрүү һаалишад П. Собенникова, Р. Батуева, Е. Ангурова болон бусад 1800 кг һү һааха уялгануудые абанхай. Тэдэнээ дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой байһанаа өөһэдынгөө оролдосотой бэрхэ ажалаар гэршэлнэ. Мяха ехээр абахын тулада тугал, бяруунуудые бусад залуу малнуудые һайнаар харууһалжа, түргэн тулжүүлгэ ехэ һайн нүлөө үзүүлдэг болоо. Тугал, бяруунуудые түргөөр тулжүүлдэг мэргэжэлтэй ухэршэдшье олон болонхой. Мяха абалгые арьбадхалгада түргэн үдэсэтэй, тулжэсэтэй мал болохо гахай ехэ туһатай. Мүнөө гахайнгаа тоо толгой олошоруулхын хойноһоо ехэ оролдолго гарганабди. Хэрбээ 1953 ондо 374 гахайтай байһан һаа, энэ жэлэй эхиндэ 550 болоо. Жэлэй эсэстэ 650 болохо. Тиихэдэ эхэ гахайнуудай, нэгэ дахин түрүүлэгдэхэ эмэ гахайнуудай тоо хэдэн дахин олошорһон зэргэтэй.

Колхозой ниитын баялигые хүгжөөхэ, олзо доходой арьбадаха хэрэгтэ хонин һүрэг бүришье һаа ашагтай байна. Тиимэһээ хонидоол олон болгохо, үүлтэрынь һайжаруулха гэһэн оролдолго гарганабди. Тиигээдшье 10 жэлэй хугасаа дотор хонин ажалнай яһала урагшатай байна. **1953 оной эсэстэ бүхыдөө 6205 хонитой, тэрэ тоодо 2706 эхэ хонидтой байгаа һэмди. Харин энэ жэлэй эхиндэ тэдэмнай 13222 толгой болоо. Тиихэдэ эхэ хонидой тоо 3 дахин шахуу нэмээ.** Хониной тоо толгой үдэхэ, ашаг шэмынь бүри дээшэлүүлхын тулада хонидой жэжэхэн отарануудые нэгэдүүлжэ, томо бригаданууд болгон ажахын тоосоондо оруулһан байнабди.

Хонин һүрэгөө олон болгоһоной, үүлтэрынь һайжаруулжа, нарин, нарибтар нооһо ехээр хайшалжа абадаг болоһоной үрэ дүнгөөр колхозой олзо доход нилээд ургаа. Нёдондо гүрэндөө нооһо худалдажа, аяар 175.8 мянган түхэригэй олзо оруулаа һэмди. Мүнөө жэлдэ тэрээнһээ доогуур мүнгэн орохогүй. Бүхыдөө **мал ажалһаа 1953 ондо 89,4 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаа һаа, нёдондо 444,5 мянга болоһон, энэ жэлэй эсэстэ 547,6 мянганда хүргэгдэхөөр хараалагданхай. Колхозой мал ажалһаа абтаха олзын 5—6 дахин ехэ болоһон ушар** имагтал партиин ЦК-гай 1953 оной сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар партиин хэдэн шухала хэмжээ ябуулгануудай үндэһөөр туйлагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: артелиин эрхим һаалишан Р. Батуева.

Баян дэлгэр ажаһуудал—ниитын ажахын хүгжэлтэһөө

Колхозой ниитын ажахын хүгжэхэтэй, олзо доходой нэмэхэтэй хамта колхознигууднай шанга шадалтай, болбосон ажаһуудалтай боложо, сэдьхэл һанаагаа дүүрэнхэй гээшэ. Үнгэрһэн арбан жэлэй турша соо колхозой айл бүхэн хуушан гэрнүүдээ заһаһан, һэльбэһэн, шэнэ залгалта хэһэн байха. Шэнэ гэр барижа түбхинөөшэ колхозоймнай айлнуудай табанайнь нэгэ хуби болохо. Энэ үе соо колхозой түбтэ үшөө 2 шэнэ ута үйлсэ бии болоо.

Колхознигуудай ажаһуудалыньшье харыт. Айл бүхэн гэхээр радиоприёмнигтой, фабрикада хэгдэһэн шифоньер, диван, комод, стол, стулаар гэрээ шэмэглэһэн, элдэб янзын газетэ, журналнуудые олон хэһэгээр захидаг болонхой. Табяад шахуу айлнай сүлөө үедөө телевизорэйнгээ хажууда һуужа, кинокартина, концерт хаража, һонин һонин мэдээсэл шагнаха аргатай болоод байна. Өөһэдынгөө олзоор хүнгэн автомашина, мотоцикл, мотоортой велосипед, хубсаһа угаадаг машина абагшадые тоолохо болоо һаа, барагдахагүй.

Колхозоймнай айлнуудай баян дэлгэр һуудаг болоһон ушар имагтал ниитын ажахын хүгжэһэнһөө, хамтын ажалда эдэбхи үүсхэлтэйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хабаададагһаань дулдыдана. Хэрбээ 1953 оной дүнгөөр **колхознай 157270 түхэригэй олзо оруулаа һаа, үнгэрөөшэ жэлэй дүнгөөр ажахымнай 569,5 мянган түхэригэй оршо хэһэн. Тэрэнэйнгээ 175,9 мянган түхэригыень колхознигуудай ажалта үдэртэ хубаагаа бшуу.** Тобшолон хэлэбэл, ажалта үдэр бүридэ 50 мүнгэн, 1,5 кг. ороохон хүртэһэн.

Жэшээнь, Цыремпилов Пунсык-Намжилтанай бүлэ нёдондо 1832 түхэриг мүнгэ, 55 центнер ороохо жэл соо олоһон ажалта үдэргөө абаа юм. Хонишон Доржиев Пурбо-доржитон 1532 түхэриг мүнгэ, 46 центнер ороохо; колхозой шофёр Галсанов Гарма (Сергей хүбүүниинь тракторист) 1423 түхэриг мүнгэ, 49 центнер ороохо; хонишон Нимаев Шагжын бүлэ 1660 түхэриг мүнгэ, 50 шахуу центнер ороохо ажалта үдэртөө абаа. Иимэ жэшээтэй олзо олоһон айлнуудые олоор тоолоожо болоно.

Долоон жэлэй табадахи жэлэй эсэстэ колхозоймнай олзо 616,4 мянган түхэригтэ хүрэжэ, тэрэнэйнгээ 30 процентыень гэхэ гү, али 180 мянган түхэригыень колхознигуудай ажалта үдэртэ хубаахаар хараалханхайбди. Зүгөөр ниитынгээ ажахыһаа ажалта үдэртэ ехэ мүнгэ, продукт абаад байхадаа, колхознигууднай хамтынгаа ажалда хабаадасань эли бодо ондоо болоно. 10 жэлэй саада тээ түмэр харгын станцида гү, али тракт дээрэ бидонтой һү город абаашажа худалдахаяа поезд, машина хүлеэжэ, колхознигуудай арба хорёодоороо байдаг һаань, али үбһэеэ мори тэргэдэ тээгээд, город руу гэшхүүлдэг һаань, харин мүнөө тиимэ юумэн огто мартагданхай.

Колхозойшье, тэрэнэй гэшүүдэйшье бүри баян дэлгэр һуудаг болохынь тулада, орондоо худалдаһан продуктын бэлэдхэлэй үнэ сэнгые гүрэмнай үргэжэ, айхабтар ехэ аша туһа хүргөө бшуу. Урдань колхозууд эхэнхи мүнгэн олзоёо колхозой дэлгүүр дээрэһээ оруулдаг һаа, харин мүнөө хамаг олзоёо гүрэнһөө абана. 1953 ондо манай колхоз гүрэндөө элдэб продукт тушаажа, 62 мянган түхэриг, тиихэдэ колхозой дэлгүүр дээрэһээ 83 мянган шахуу түхэриг оруулһан. Харин 1962 ондо колхозой дэлгүүр дээрэһээ оройдоол 9,6 мянган түхэриг оруулаал даа. Энэ—һонирхолтой баримта.

Колхозоймнай культурна ажабайдалай талааршье хубилалта яһала бии. Оронго тосхондо 150 хүнэй багтаха клубтай һэмди, мүнөө 400 хүнэй һууритай үргэн ехэ залтай соёлой хоёр дабхар ордон баригдажа байна. Октябриин социалис революциин ерэхэ ойн баярые энэ ордон соогоо һайндэрлэхэ зорилготойбди. Эндэмнай политгэгээрэлэй кабинет, библиотекэ, фойе, уран һайханай бүлгэмөөрхидэй һуралсаха таһалга, биллиард наадаха таһалга гэхэ мэтэ эмхидхэгдэхэ зэргэтэй.

Коммунистнууд—шиидхэхы һалбаринуудта

340 айлһаа бүридэһэн манай колхоз гол түлэб гурбан гол һуурин болон хубаардаг. Эдээнһээ гадна малай гүүртэ, отарануудые тоолохо болоо һаа, олон юм бэзэ. Колхознай олон үндэһэ яһатанай бата нэгэдэл болонхой. Бүхы гэшүүдэй 30 хубинь ородууд. Тэдэнһээ гадна, украинцуудшье бии. Буряадуудтай хамта Василий Тимофеевич Собенников (гүүртые даагша), Агафия Ивановна Суслова (һаалишан), гахайшан Вера Олимпиадовна Рыльская, зүгышэн Михаил Петрович Мартыненко (украинцууд), тракторист Владимир Павлович Таланов гэхэшэлэн түрүүшүүл олоороо ажаллажа байдаг.

Артелиингээ ажахын, соёл болбосоролой хүгжэхэ талада нютагаймнай интеллигенци хубитаяа оруулжа, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсожо байдаг. 11 жэлэй дунда һургуулиин 30 шахуу багшанар, 7 агроном, 8 ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд, олон зоотехнигүүд, инженер-механигууд, медигүүд, соёл болбосоролой эмхи зургаануудай тушаалтад манай дайшалхы хүсэн гээшэ.

Хүдөөгэй клубые даагша, республикын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Сима Борисовна Цыренова, һургуулиин директор Николай Андреевич Олзоев, габьяата багшанар Надежда Степановна Арзаева, Долгор Базаровна Бадмажапова, **пенсионер** Радна Будацыренович Бимбаев ба бусад олон нүхэд манай нютагуудай ажалшадта тон хүндэтэй, дүтын хүнүүд болонхой. Эдэнэйл эдэбхитэй хабаадалгаар ниитын эмхинүүдэй—эхэнэрнүүдэй, пенсионернүүдэй соведүүдэй, арадай дружиннигуудай, нүхэдэй сүүдэй хүдэлмэри, ниитэ-политическэ ажал ябуулга эмхидхэн ябуулагдана ха юм.

Артелиимнай гэшүүдэй соёл болбосорол болон хүмүүжэл улам хүгжэн дээшэлнэ. Анханда, 1953 он багаар 30 хүрэхэгүй коммунистнуудтай байһан **партийна эхин организацимнай мүнөө партиин 83 гэшүүд, кандидадуудтай томохон партийна организаци болонхой.** Үнгэрһэн арбан жэлэй хугасаада колхозоймнай эгээл урдаа хараха 40 шахуу хүн партиин зэргэдэ оронхой. Гансахан үнгэрһэн 8 һарын туршада 7 хүн КПСС-эй гэшүүндэ кандидат болгогдон абтаа.

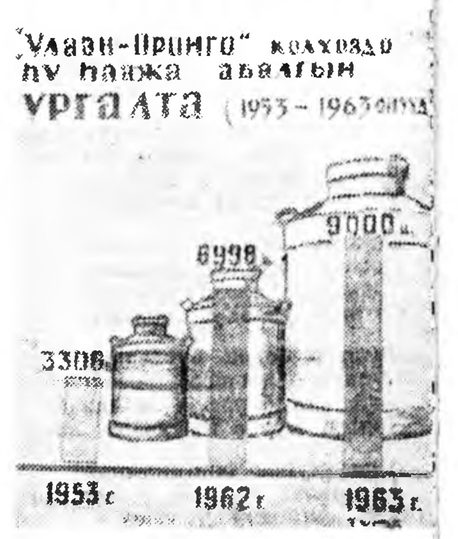
Коммунистнуудаймнай 32-нь мал ажал дээрэ, 12-нь таряан ажалда, 13-ниинь бусад һалбаринуудта ажаллана. Тэдэнэй дунда колхоз соогоо суурхажа байдаг хонишон айлайхи Даши-Дугар Бимбаев ба Цыбик-Ханда Ленхобоева, механизатор-хонишон Пурбо-Доржи Доржиев, хонишон Василий Ленхобоев, һаалишад Ринчин Батуева, Пея Собенникова, Людмила Жамсаранова, тугалшан Ольга Бадмаева, слесарь Бальжир Эрдынеев, шофер Арсалан Мункуев, бусад олон нүхэд бии.

Байгша оной июньдэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум боложо, соёл урталай талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд тухай тогтоол гаргаһаниинь мэдээжэ. Тэрээниие бэелүүлхын түлөө хүн зоной дунда хүмүүжүүлхы удхатай хүдэлмэри саашадаа бүри үрэ ехэтэйгээр, удха түгэлдэрөөр ябуулхын тулада манай партийна организаци, коммунистнууд болон нютагай эдэбхитэд хүсэлэл эрмэлзэлээ, хэшээл оролдолгоёо зорюулна. Сэхынь хэлэхэдэ, соёл сурталай хүдэлмэриин хүсэнһөө бүхы ажал хүдэлмэримнай, культурна ажабайдалдахи амжалтанууднай дулдыдаха байһаниинь элитэ.

* **

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй болоһоор 10 жэлэй ойе тэмдэглэн, энэ түүхэтэ үе дотор хүдөө ажахыда туйлагдаһан амжалтануудые, ехэ хубилалтануудые эндэ тэмдэглэн дурдаха зуураа, манай ажахыда дутуу дунданууд, шиидхэбэреэ хүсэд олоогүй, дүүрэн элирүүлэгдээгүй арга боломжонууд нилээд ехэ гэжэ сэхэ хэлэхэ зэргэтэйбди. Тиимэһээ хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партиин XXII съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ тэмсэлээ улам шантадхан, дутагдалнуудаа сүм зайсуулжа, үшөө ехэ амжалта туйлаха, хүдөө ажахыгаа, соёл культураяа улам хүгжөөхын тула манай артелиин бүхы гэшүүд арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлжэ, хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахань дамжаггүй.

М. Цыренов,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Улаан Оронго» колхозой түрүүлэгшэ,
Б. Хишектуев,
колхозой парткомой секретарь
Г. Цыреторов,
«Буряад үнэн» газетын тусхай корр.

Хүдөө хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд горитойхон юумэн хэгдээ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үбһэ һүрилэлгэ.

Эртын овощ ехээр ургуулжа, олзо доходоо арьбадхаха талада колхозой тепличнэ ажахы ехэ үүргэ дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой теплицэ.

А. БАЛАЕВ

Хуһан дангина

Һанаха байха нооһоёо
Һалан эхэнэрэй үриһэндэл,
Үүлэдые һалхин намнажа,
Үрижэрхибэл тэнгэреэр.

Халуунда тэсэжэ ядахадаа,
Халуун наран һэрюусэхэеэ
Хадын голдо туданхай,
Хурдан онгосодол, тамарна.

Аюулта шоноһоо айжа,
Амяа даран хоронхой
Хониид шэнги бөөгнэрэн,
Хуһад зогсоно талмайда.

Наринхан сагаан бэедээ
Ногоон халаад хэдэрһэн
Хуһан дангина дүрсэеэ
Хаража хүхинэ шалбаагта.

Хүрьгэн хүбүүд дангиные
Хаража, юрэдөө, саданагүй.
Айдар залуунууд барандаа —
Алиниинь алниш гэшэгүй!

Шэбшэгэр һайхан хасуури —
Шугы тайгын омогорхол —
Хурса жадаараа тэнгэрние
Хадхана хайра гамгүйгөөр.

Нарһан һанаата болонхой,
Ногоон һахалаа мушхана.
Сэдьхэлээ ехээр хүдэлһэн
Сэхигэр уляаһан шэшэрнэ.

Бүхэтэр оодон бургааһан
Бүришье доошоо тонгойшоо:
Харахада бирагүй байһанаа
Хэнһээ мүнөө нюухабши даа...

Алим хуһан дангинамнай?
Анхаралаа хэндэш табинагүй.
Уян матархай дүрсэеэ
Удаан хаража тухагүй...

Ганда бүхышэһэн мүртөө
Гансаараа Хуһан үндыжэ,
Хажуудахи эдир нүхэртөө
Хэлэбэ аалихан иигэжэ:

«Бишье шамдли сэбэрхэн
Байһан хүмби залуудаа.
Хүсэл бодолдоо зураглаһан
Хүбүүе ехэ хүлеэгшэ һэм.

Талын хүлэгүүдтэл, уриилдан,
Тэхэрнхэгүйгөөр арилаа һэн
Хэндээш хэрэггүй наһамни
Хонхонуудай жэнгирээн дор...»

Наринхан сагаан бэедээ
Ногоон халаад хэдэрһэн
Хуһан дангина хүгшэнэй
Хэлээшые һанаандаа абанагүй...

Ц.-Д. ДАМДИНЖАПОВ

Туһа хэхын орондо тодхор шэрэбэ

(Рассказ)

Хээрын газар дайдые харахада, ехэл зэлдэгэр, гоё байна даа. Һорьмойгоо хухараагүй шара халюун шэнгеэр таряалангынь нэмжынэ. Тэрэнэй хажуу хярхагаарнь байгаалиин элдэб ургамалнууд дүүрэн. Набшаһа намаагаа хүсэһэн сэсэг, ногоонуудынь үнөөхи нажар зунайхи шэнгеэр надхан найган байна.

— Зай, Дандар, хаанаһаа ерээбши... Учётнай хэр ябажа байнаб,—гээд комбайнер Батуев Доржи мотоциклаар вагоной хажуудa ерэжэ бууһан хүнһөө асууна.

— Ябаха газар юу бараг-дахань һэм. Мүнөө би сельпо ошоод ерээб. Зай, хоолголдоо оронгоо ороо гүт?—гэжэ учётчик Дандар харюусан асууна.

— Иимэ ургасатай, иимэ далай ехэ таряа хаража байгаад, хара эртэ хоолгодоо орохо гэжэ яахабибди. Ноён хүн аад, бидэнээ ударидаха ёһотой хүн аад, юун гэнэ гээшэбши. Найргүй, саанаһаа... «Унаһан малгайгаа абангүй» ябахаар саг одоол ерэбэ бэшэ гү? Доржи бидэ хоёр үдэшэндөө, һүниндөө хадаха гэжэ байнабди,— гээд «самоходно комбайнай мастер» гэлсүүлдэг Цынгуев Вандан шэртэһэтэйгээр хэлэжэрхибэ.

— Зай, Цынгуев, болил даа. Мүнөөдэрэйхитнай сохом хүрөө юм ааб даа. Учёт хэхэнь хашартай... Ажал амаралта хоёрыешни адли тэгшэ ябуулха ёһотой юм гүбэ. Битнай сельпогой сэлхэгэрхэниие асаранхайб. Нэгэ бага...—гэжэ хэлээд, саашань шүлһөө залгин, уг-маг гэһээр Дандар үгэеэ таһалдуулаа һэн...

Ажалай үеые амидаралай алтан саг гэлсэдэг ха юм. Энэнь яаха аргагүй зүб — ажал хэдэг хүнэй ашата жаргалынь түгэлдэр, ажалһаа айдаг хүнэй амидаран һууханъ булиндир гэлсэдэг хамнай даа.

Хүтэлтэ гэжэ газарта таригдаһан шэниисэ бүриншье һайнаар урганхай. Уһалагдаһан, үрэжүүлэгдэһэн газарай үрэ шэмэнь ондоол ха юм даа. Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид эндэһээ одоол ехэхэн хэмжээтэй ургаса абахань. Энэ таряалангые хуряахаар өөрөө ябадаг хоёр комбайн гаранхай. Комбайнернуудынь Батуев Доржи Цынгуев Вандан хоёр гэжэ мэдээ һэмди...

— Ай ёо, ёоё даа, ёоё. Энэ хажуу талаарнь юун гэтэрээ үбдэнэ гээшэб. Юундэ иигэжэ унагаажархиба гээшэбши, алахашни гээшэ гү. Шууд ухэшэн алдабаб. Вандантаяа хамта таряагаа хуряажа ябаа һаа, ямар жаргал байгааб. Халаг даа, халаг. Ходо тодхор шэрэхэ ямар хүн гээшэбши, пү шоорто, баһа шамһаа тодхортобоб,—гээд Батуев Доржи һулаханаар ёолон дуугарна.

— Бараг юм бэшэ гү. Бишни толгойгоороо газар хадхажа унаад, энэ тархяа хахалжа, хүзүүгээ шууд булгалжархин алдабалби. Ёо-ёхxо даа. Архиин халуун мотоциклай түргэн хоёр хёморбо гээшэ гү. Бузар юумэ болобол,—гэжэ учётчик Дандар үшөөл һэнгэргүй шашана.

Энэ иихэдээ юун болоо гээшэб гэбэл, тугаар тэрэ учётчик Дандарай ерэһэнэй һүүлээр, Цынгуев Вандан үдэшынгөө, һүниингөө хуряалганда гаража, Батуев Доржинь учётчик Дандартай сельпогой үнөөхи сэлсэгэрхэниие уушоо юм ха. Уужа уужархёод, энэмнай үшөө багадаа, багадаа» гэлдэһэн бэеэрээ, энэ хоёрнай колхозой түб мотоциклаараа мордоо һэн. Охитойхонууд хоёр ондогошуулан ябатараа, иимэ аюулда оршобо ха юм,—«гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэлсэгшэ гүбэ. Доржи Дандар хоёрой гэмэр-гутар гэлдэжэ, хэрүүл хэнхэрмэйгээ үүдхэжэ байхадань, үдэшын тунгалаг сууряанда Цынгуев Ванданай «талын корабль» хабатайгаар хүнхинэн ябаа һэн.

Намарай шэнжэ.

П. ЯХНОВЕЦКИИН зу...

Арадай Польшын хүнүүд

Академик Сильвестер Калиский

Сильвестер Калиский — наһаар залуу, шуран бодолтой хүн. Мүнөө оройдоо 38-тай. Тиигэбэшье һүүлэйнь 20 жэл имагтал үрэ ехэтэ ажал хэрэгтэ зорюулагданхай. Гэхэ зуура, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэжэ, дариин үнэр танарай эсэслэн сарагдахада, Сильвестерэй үетэн жиир-тээл 18—20 хүрэжэ ябаа һааб даа.

...Дайсан харатаниие һамна бута сохилсожо, одооншье сүлөө амисхал ороод байхадаа, дахяад эрдэм ном шудалха, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, «алдаһанаа тэхэрюулхэ» үе саг ерээ һааб даа. Тиихэ үедэ фашис Германиин түрмэхаалтаар хэдэн жэлдэ тэнэжэ, түрэл Польшодоо ерэһэн Сильвестер һаял 18 хүрэжэ ябаа... Амарха, түбхинэн һуурижаха бодолшье түрөөгүй. Тэрэ яаралтай сагаар шалгалта барижа, болбосоролой аттестат абаһанай һүүлээр Гданьска политехническэ институдай инженернэ таһагтань һуралсалаа үргэлжэлүүлээ. Хэнэйшье мэдэһээр, тиихэдэ юумэ бүхэнэй хүрэсэлдэдэгтүй, дайнай һүүлдэхи хүшэр саг... Хэршье тиимэ байгаа һаань, сүлөөтэ оронойнгоо эрдэмдэ һурахаяа эрмэлзэһэн ерээдүйн мэргэжэлтэдые тэрэ үеын багшанар, профессорнүүд хамаг бэлиг шадабаряа гаргажа, угаа оролдосотойгоор һургадаг бэлэй. Теэдшье олые ойлгожо, бүгэдые мэдэжэ абахые хүсэһэн тэдэнэрэй томо томо предприяти, судоверфьнүүдэй эрхилэгшэд, ухаалан зохёодог инженер, конструктор, мэргэжэлтэд болохоёо эрмэлзэһэниинь гайхалгүй. Тэдэнэй нэгэн — хамаг шэнэ юумээр ходо һонирходог Сильвестер Калиский бэеэрээ байба.

Уданшьегүй, 1949 ондо тэрэ институдаа амжалта түгэс дүүргэжэ, тэндээ хүдэлхөөр үлэһэн юм. Һүүлээрнь сэрэгэй албанда татагдаад, тэндэһээ залуу эрдэмтэ Сэрэгэй-техническэ академидэ эльгээгдэбэ. Тэндээ һуралсажа байха үедөө эрдэмтын нэрэ зэргэ олохо хүсэлтэйгөөр кандидатска диссертаци хамгаалба. Тиин саашадаа... хамаг хэрэг, ажалынь угаа урагшатай, гайхалтай түргөөр дабшаба. Хараадшье үзыт. 1955 ондо — доцент, 1957-до — доктор, 1958-да — профессор, тиигээд 1962 ондо Польшын Академиин гэшүүн-корреспондент. Эрдэмтын 100-дугаар научна хүдэлмэреэ толилуулһан 1962 он тэрэнэй ойн баярай ёһото үдэр мүн гэжэ мүнөө тэмдэглэгдэдэг болонхой.

Мүнөө энэ хүн урдань һураһан газартаа — Сэрэгэй-техническэ академиин, тодорхойлон хэлэбэл, механико-техническэ физикын кафедрые даагшаар ажаллана. Гэхын дашарамда энэ кафедра тэрэнэй ехэ үүсхэл, оролдолгын хүсөөр байгуулагдаһан юм гэхэдэ алдуу болохогүй.

Польшын академиин энэ залуу гэшүүн-корреспондент аэродинамикын асуудалаар һонирхохо зуураа, ракетэнүүдэй тогтууритай бата байха талые шэнжэлдэг, мүн бусад шухала удха шанартай научна тодорхойлолгонуудые хэдэг байна. Илангаяа мүнөө үеын ядерна физикэдэ хамаатай шэнжэлхы ухаанай хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Эрдэмэй орьёл өөдэ эсэшэ сусашагүйгөөр дабшажа, гайхалтай шухала юумэ ухаалан нээхэһээ һайн һайхан юун байба гээшэб! Социализмын агуу нангин хэрэмдэ өөрынгөө хубитые оруулалсанаб гэжэ лаб мэдэхэдээ, ажаллахадашье урматай ха юм... Эдэ үгэнүүд дэмы хэлэгдээгүй. Наһан соогоо һайн һайхан хэрэгтэ зоридог, гайхалтай шэнэ юумэ нээхые эрмэлзэдэг ябадал энэ хүндэ хамаатай. Юуб гэхэдэ, эрдэм һургаал гээшэ шэнжэлэн бэдэрэлгын заха хизааргүй элшэ һудаһатай бшуу.

Виктор Кузнецов,
ТАСС-ай корреспондент.
Варшава.

Хилын саанаһаа

Болгар арадай түүхын баатарлиг хуудаһан

МИХАЙЛОВГРАД, августын 31. (ТАСС). 1923 оной сентябрьда фашизмда эсэргүүсэн болгар арадай хэһэн зэбсэгтэ восстаниин болоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, эндэ мүнөөдэр пресс-конференци болоо. Восстаниие хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, БКП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Иван Михайлов пресс-конференци дээрэ үгэ хэлээ. Энэ восстани хадаа агуу ехэ ушар, капитализм болон фашизмда эсэргүүсэн эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэлдэ болгар арадай гаргаһан баатаршалга болоно гээд тэрэ хэлээ. Тус восстани фашизмда эсэргүүсэн Болгарида, мүн Европо болон бүхы дэлхэй дээрэ арадай хэһэн түрүүшын восстани болоно. Баатарлиг революционно тэмсэлээрээ болгар арад ходоодоо омогорходог байгаа, омогорхоһооршье. Фашизмда эсэргүүсэн арадай хэһэн сентябрьдахи зэбсэгтэ восстани энэ тэмсэлэйнь эли тодо хуудаһануудай нэгэн болоно.

Сентябриин восстанида зорюулагдаһан Михайловградтахи музейе пресс-конференциин һүүлээр журналистнууд хараа, болгар арадай урдань хэһэн революционно баатарлиг хэрэгүүдтэй холбоотой дурасхаалта газарнуудта тэдэнэр ошоо.

„Дэлхэйн арадууд нэгэн адли хүсэлэл эрмэлзэлгэтэй“

ГАВАНА, августын 31. (ТАСС). Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикые Куба баримтална. «Энэ хадаа хүн зониие олоор хюдаха, үзэгдөөгүй ехэ һандарал ушаруулха байһан термоядерна дай һужэрөөлгэнгүй байжа шадаха гансахан лэ политика болоно» гэжэ Гаванын предприятинуудай нэгэндэ үгэ хэлэхэдээ, Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Пелегрин Торрас мэдүүлээ.

«Кубын гадаадын политика ондоо гүрэнэй ямар нэгэн гадаадын хэрэгүүдэй министерствээр тодорхойлогдодоггүй, энэ политикые оронойнгоо аша туһые хараада абан революционно правительство залан шэглүүлдэг юм» гэжэ тэрэ саашань хэлээ.

«Дэлхэйн арадуудай нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй байдаг дээрэһээ манай политика социалис оронуудай политикатай адли байдаг» гээд Торрас үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Фидель Кастрода 1962 ондо олгогдоһон эб найрамдалай уласхоорондын ленинскэ шан хадаа Плайя-Хирондо туйлагдаһан илалта эб найрамдалай хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно гэжэ гэршэлнэ гээд Торрас тэмдэглээ. «Энэ талаар абажа үзэбэл Плайя-Хироной тэмсэлшэд бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые аршалан хамгаалһан болоно» гээд тэрэ хэлээ.

Бүхы арадуудай бүрин эрхые Кубын революционно правительство хүндэлнэ гээд Торрас түгэсхэлдөө онсолон тэмдэглээ. Саашадаа хүгжэхэдэнь таарамжатай бодото эрхэ байдалай бии болоһон газартал революци болодог гэжэ бидэнэр мэдэнэбди гээд тэрэ хэлээ.

Улаан-Баатарта баярай суглаан болобо

УЛААН-БААТАР, августын 31. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын 18 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан мүнөөдэр эндэ болоо.

ДРВ-гэй 18 жэлэй ой тухай монгол-вьетнамай хани барисаанай бүлгэмэй түрүүлэгшэ Л. Балдандаш элидхэл хээ.

„Астуриин шахтёрнууд Испаниин пролетариадай манлай мүн“

КПИ-гэй ЦК-гай гүйсэдкомой мэдүүлгэ

ПАРИЖ, августын 31. (ТАСС). Астуриин забастовко хэжэ байһан горнягуудта талархаха тухай Испаниин коммунис партиин ЦК-гай гүйсэдкомой шэнэ уряа Мадридта, Барселондо олоор тараагдаа гээд Юньон Франсэз Д'энформасьон агентство мэдээсэнэ.

«Астуриин шахтернууд өөһэдынгөө экономическа эрилтэнүүдтэ шэнэ шухала эрилтэнүүдые нэмээгээ. Жэшээлхэдэ, сүлэгдэһэн хүнүүдые бусааха, хаалтада һуугшадые сүлөөлхэ, профсоюзуудай эрхэ сүлөө, забастовко хэхэ эрхэ хангаха тухай эрилтэнүүдые хээ. Дайшалхы шадабаритай, нягта нэгэдэлтэй байһан дээрэһээ тэдэнэр нёдондонойнгоо габьяае дахяад дабтаба» гээд КПИ-гэй ЦК-гай гүйсэдкомой мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Фашис правительстватай, эзэд баяшуултай, франкис профсоюзай удамаршадтай забастовко хэжэ байгшадай шанга тэмсэл бүхы Ис[...] ажалшадай зүгһөө һайшаа[...] жэгдэхэһээ гадна, намара[...] бүгэдэ ниитын ябуулга хэж[...] тическэ забастовко үүсхэх[...] байдал бии болгоно. Поли[...] забастовконууд хадаа Ф[...] диктатурые унагааха хэрэг[...] хэжэ үгэхэ эрхим арга гэжэ[...] тэ арад зон тоолодог болож[...]

Астуриин шахтёрнуудта [...] жа байһан тухайгаа мэдүү[...] раа, Испаниин коммунис па[...] даа тэдэниие дэмжэжэ [...] харуулхыень уряалан [...] эсэргүү бүхы хүсэнүүдые, ор[...] ерээдүй тухай һанаагаа зоб[...] хы испанецуудые уряална. [...] риин забастовко хэжэ байһа[...] һэ малтагшадтай һанал нэ[...] али бүхы аргаар батадхахы[...] род болон хүдөөгэй ажалшад[...] хайлбал, Испаниин шахтё[...] компарти уряална.

Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ Н. Т. Федоренко үгэ хэлэ[...]

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). Сири Израиль хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ болоһон тулалдаан тухай асуудалые Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлсэжэ байнхай. Соведэй үсэгэлдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко иигэжэ мэдүүлээ. Англиин болон США-гай түлөөлэгшэдэй дурадхаһан проектые СССР-эй делегаци зүбшөөжэ шадахагүй байна. Юуб гэхэдэ, Израилиин хоёр эрхэтэнэй алуулһанһаа уламжалан, Сириие ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр гэмнэһэн ушар энэ проект соо дурдагдаһан байха юм. Израилиин хоёр эрхэтэнэй алуулһанай түлөө харюусалгые Сиридэ тохохо гэжэ Англиин болон Амери[...] волюциин проект соо хэл[...] зайсуулха гээд Мароккын [...] заһабари оруулһан байгаа[...] заһабариень Н. Т. Федорен[...] жээ.

Сири Израиль хоёрой хоо[...] эблэрэлгэ тухай хэлсээе, [...] хоёр талын хоорондохи [...] шиидхэхэдээ хүсэ хэрэглэх[...] риһон статьяе наринаар сах[...] хала гэжэ советскэ түлөөлэ[...] солон тэмдэглээ. Сири [...] хоёрой хоорондохи хилэ дээр[...] һан арсалдаан тухай асуудал[...] гүйн Соведэй удаадахи сен[...] 3-най заседани дээрэ саашад[...] шэн хэлсэгдэхэ.

„Хүдэлмэригүйшүүлэй тоое правительст[...] үсөөрүүлжэ шадахагүй байна“

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). Экономикоёо өөдэлүүлхын, хүдэлмэригүйшүүлэй тоо үсөөн болгохын тулада Америкын правительство болон конгресс тон бага юумэ хэнэ гэжэ АФТ-КПП гэжэ профсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Джордж Мини мүнөөдэр мэдүүлээ.

Зарим хүнүүд хүдэлмэригүйшүүл тушаа «болошогүй» һанаа амараар хандана. Мүнөө США-гай бүхы хүдэлмэриин хүсэнэй таба үлүүтэй процентнь ажалгүй болонхой гэжэ Мини Ажалай үдэртэй дашарамдуулан үгэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглээ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор федеральна правительствын гаргадаг оролдолгонууд экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ [...] туһалаагүй байһаар.

Миниин мэдүүлгэ «Ажала[...] тэй дашарамдуулан Кенне[...] шэһэн бэшэгтэ угта таара[...] Ажабайдалайнгаа һайжар[...] олзо доходойнгоо дээшэл[...] ажал хүдэлмэреэрээ Амери[...] һаналаа ханажа шадаха гэ[...] неди мэдүүлһэн байгаа» гэ[...] ниин мэдүүлгые тайлбар[...] ЮПИ агентство тэмдэглэнэ.

«Хүдэлмэригүйшүүлэй то[...] вительствын үсөөрүүлжэ ша[...] байһанһаа уламжалан, проф[...] дай удамаршадай улам ехээ[...] хухаржа байһаниинь Мини[...] дүүлгэ соо харагдана» гэ[...] агентство онсолон тэмдэглэ[...]

Фервурд буу зэбсэг бэдэрнэ

ЛОНДОН, августын 31. (ТАСС). Буу зэбсэг ехээр худалдажа абаха тухай Швейцариин энгэй фирмэнүүдтэй Урда-Африкын Республикын үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг правительство нюусаар хэлсээ хэжэ байнхай.

1.700.000 фунт стерлингын буу зэбсэг худалдажа абаха тухай ЮАР-ай түлөөлэгшэд «Сюисе [...]» гэжэ компанитай хэлсээ хэ[...]на. Тэрэнэй филиал — «Ко[...]» гэжэ компани ракетнэ зэб[...] тээдэг гээд «Дейли мейл» [...] корреспондент Цюрихһээ ма[...]

АМЕРИКЫН НЕГРНҮҮДЭЙ ТЭМСЭЛЭЙ ШЭНЭ ШАТА

Вашингтоной эзэд баяшуул хэдыдэшье иимэ юумэ хараагүй. Штадуудай ниислэл тээшэ августын 28-най үдэрһөө, үүр сайхаһаа хойшо тусхай поезднууд, хэдэн зуугаад автобус, үмсын машинанууд хойно хойноһоо һубарилдан ерэбэ. Городой захаһаа, негрнүүдэй ажаһуудаг кварталнуудһаа ябаган хүнүүд зэлэ татан ерэжэ эхилһэн байна. Джорджи Вашингтоной хүшөөе тойроһон ногоон ехэ талмай дээрэ үглөөнэй 11 часта хүн зон дүүрэшэбэ. Вашингтон тээшэ зориһон негрнүүдэй походто хабаадагшад иигэжэ суглараа бшуу. Ажал үгэхэ, эрхэ сүлөө олгохо тухай эрилтэ табихаяа тэдэнэр оронойнгоо бүхы газар нютагуудһаа хэндэ ерээ гээшэ.

Удаалуулан энэ барагдашагүй олон хүн зон хоёр үргэн үйлсэнүүдээр президент Линкольнын хүшөө тээшэ шэглэн ошобо. Президент Линкольн хадаа зуун жэлэй саада тээ негрнүүдые сүлөөлхэ прокламацида гараа табиһан түүхэтэй. Зуун жэлэй саада тээ баталагдаһан аад, мүнөө хүрэтэр бэелүүлэгдээгүй хэрэгые бэелүүлэгты гэжэ хара арһатай боолнуудай үри һадаһан ерээ бшуу.

Тротуарнуудай захаар, хоёр талаарнь сэрэгэй, городской болон бусад полици жагсанхай байба. Зүгөөр полициинхид юушье хэхэ аргагүй байшоо. Жагсаалда хабаадагшад айхабтар ехэ эмхидхэлтэй, сахил журамтай байба. Тэмсэлэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ дуунууд зэдэлээ. Шиидэнги нюур шарайтай, энээнтэй хамта баяр баясхалантай хүнүүд «бидэнэр зуу мянга болохобди» гэжэ тангариглаба. Энэ үедэ жагсаалда хабаадагшад 200 мянга болоо гээд радио соносхоһон байна. Митингын эхилхэ болотор үшөө 3 час үлөөд байба. Походто иимэ олон хүн зоной хабаадаһаниинь ехэ илалта болоо бшуу.

Вашингтон тээшэ зоригшодой поход негрнүүдэй зэбүүрхэлые аюулгүй замаар шэглүүлхэ арга болохо гээд Нью-Йоркын нэгэ газетэ энэ түүхэтэ үдэрэй урда тээ бэшэһэн байгаа. Зүгөөр энэ түүхэтэ үдэр Линкольнын хүшөөгэй урда байһан хүн бүхэн ондоо һанал бодол түрөө. Энэ походынь юу харуулааб гэхэдэ, негрнүүдэй өөһэдынгөө эрилтэнүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө ямаршье бэрхэшээлэй урда тогтохогүй байһыень тодорхойлоо.

Митингдэ үгэ хэлэһэн негрнүүдэй хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэдшье, мүн бусадшье хүнүүд ехэ дайшалхы шэнжэтэйгээр зоригжонхой байба. «Үнэн зүб хэрэгэй мандаһан гэгээн гэрэлтэ үдэрэй ерэтэр восстаниин хүсэтэ һалхин манай ороной үндэһэ һууриие доһолгохо!» гэжэ доктор Мартин Лютер Кинг гэгшын хэлэхэдэ тэндэ сугларһан барагдашагүй олон зон айхабтар һайшаалтайгаар угтаа. Һурагшадые нэгэдүүлхэ комитедэй хүтэлбэрилэгшэ Джон Люисай үгэ хэлэхэдэнь митингдэ хабаадаһан хүн зон үзэгдөөгүй дэбжэлтэтэйгээр, баяр баясхалантайгаар угтаһан байна. Митингын дүүрэхэ багта 200 мянган хүнүүд «тангаригланабди!» гэжэ хашхаралдахадань туйлай ехэ һүр жабхалантай байгаа. Эрхэ сүлөө олохын, бултанай ажалтай болохын түлөө тэмсэлдэ илалта туйлаагүйдөө болихогүйбди гэжэ митингдэ хабаадагшад тангариглан мэдүүлбэ.

Үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад негрнүүдэй эрхэ сүлөө тухай хуули баталалгые буруутуулха һэдэлгэтэй. Походто хабаадагшад энээндэнь шанга харюу үгэхөөр бэлэн байһанаа конгрессто, правительствада харуулхаяа һанаа бшуу. Зүгөөр үнэндөө походойнь удха шанар бүри ехэ болоһон байна.

Негрнүүдэй организацинуудай булта нэгэн хамта тэмсэхэдээ ямар ехэ хүсэтэй байһыень энэ поход тодорхойлон харуулаа. Походой үедэ негрнүүдые дэмжэдэг сагаан арһатай хүнүүдэй хэды олон байһаниинь тодороо бшуу. Һурагшадай, профсоюзна, шажан мүргэлэй хэдэн арбаад организацинууд энэ походыень дэмжэһэн байха юм. Америкын үнэн сэхэ, ухаатай бодолтой хүнүүд булта үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадтай тэмсэдэг хүнүүдтэй нэгэн хамта болоно.

Сагаан арһатанай походто олоор хабаадаһанда Джон Люис ехээр сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлгэбэ. Сагаан арһатанай иигэжэ олоороо хабаадаһан ушар манай хуби заяанда хайша хэрэгээр хандалгын эсэслэһэниие тодорхойлно. Бодото байдалые зүбөөр ойлгодог негрнүүдэй, сагаан арһатанай нэгэн хамта тэмсэхэ болоһоной эхиниинь энэ гээшэ гэжэ Джон Люис митингын һүүлээр хэлэбэ.

Вашингтон тээшэ зорижо ошоһон негрнүүдэй поход ажалгүйдэлгэдэ, экономическа дарлалтада эсэргүү тэмсэлэй шэнэ шатые нээжэ үгэнэ.

Негрнүүдэй энэ хүдэлөөн урда штадуудта эхилһэн байгаа. Тиихэдээ тэндэхи негрнүүд политическэ талаар эрхэ сүлөөгүй байха, үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадалда эсэргүүсэн бодоһон юм. Холбоото Штадуудай металлургиин урда захын түб Бирмингамда энэ оной хабар хойшолонтой байдал тохёолдоһон. Тэндэ ажалда хүниие абахадаа үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые болюулха гээд эрилтэ табигдаа һэн. Саашадаа энэ хүдэлөөн хойто штадуудта дэлгэржэ, эрилтэнь бүри ехэ удха шанартай болоһон байна. Харин мүнөө походто хабаадагшад нэн түрүүндэ ажал олгохо эрилтые негрнүүдэй бүхы организацинуудай нэрэһээ табиба. Зүгөөр нэн түрүүндэ ажалтай болгохо гээшэнь гансашье негрнүүдэй эрилтэ бэшэ. Гэхэ зуура, негрнүүдые тон түрүүн ажалһаань гаргадаг, эгээ һүүлдэ ажалда абадаг. Тиимэһээл негрнүүд ажалгүйдэжэ, бусадһаа ехээр зободог, тулидаг. Негрнүүд эгээ хүндэ хүшэр, түлөөһэ багатай ажалыень хэдэг юм. Негрнүүд Америкын бүхы ажалшан зоной эгээ ехээр дарлагдадаг хубинь болоно. Тиимэһээл ажалгүйдэхэ ябадалые болюулха эрилтэ табина. Ажалгүй сагаан арһатан ажалгүй негрнүүдһээ бүхыдөө олон байна бшуу. Эгээл тиимэһээ автомобильна промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай тэмдэгтэй саарһан малгай үмдэһэн хүнүүд походто хабаадагшадай дунда олон ябаа.

Профсоюзуудай олон эхин организацинуудай түлөөлэгшэд энэ походто хабаадаа. Тиигэжэ Нью-Йоркын оёдолшод түмэр замай бүхэли составые арендээр абажа, өөһэдынгөө гэшүүдые эльгээһэн байна. Хара арһатай нүхэдэйнгөө амжалта туйлахын зорилгоор сагаан арһатай Америкын хүдэлмэришэн тэмсэдэг болоо. Иигэһээр саашадаа профсоюзуудшье негрнүүдэй хүдэлөөе бүри һайса дэмжэдэг болохо.

Политическэ талаар эрхэ сүлөөгүй байлгаха, үндэһэ яһанай илгаа гаргаха, экономическа дарлалта хэхэ ябадалда эсэргүү негрнүүдэй тэмсэлэй шэнэ шатада орожо байһаниие Вашингтон тээшэ зориһон хүнүүдэй поход тодорхойлбо.

Л. Величанский.
Вашингтон.

Редактор
Ц. О. ОЧИР[...]

1939 онһоо КПСС-эй гэшүүн ябаһан, финансын үнинэй[...] дэлмэрилэгшэ Цыден-Доржи Будаевич САНЖИЦЫРЕ[...] удаан хүндөөр үбшэлжэ, 1963 оной августын 31-дэ наһа[...] раба гэжэ Буряадай АССР-эй Финансын министерство, [...] тийна организаци, местком гашуудалтайгаар мэдээсээд, [...] зэгыгөөр шаналжа байһаанаа гэр бүлынхидтэнь мэдүүл[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан[...] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. р[...]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парт[...] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и па[...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологич[...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсе[...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перевод[...] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00515. Зак. № 4467.